

Handläggare: Marie Janemar
Telefon: XTelefonX

Årsredovisning 2008 Farsta

Sammanfattande analys

Inledning

Farsta stadsdelsförvaltning har i stort uppnått årets mål för nämnden. Utifrån detta bedömer förvaltningen att årets måloppfyllelse bidrar till att kommunfullmäktiges inriktningsmål och Vision-2030 uppnås. Nedan redovisas ett urval av årets verksamhet under respektive inriktningsmål.

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg och växande stad för boende, företagande och besök

Förvaltningen har under året utvecklat samarbetet med det lokala näringslivet. En näringslivsdag genomfördes under hösten med deltagare från det lokala näringslivet, stadsdelsnämnden och förvaltningen. Det framkom flera synpunkter och förslag som förvaltningen arbetar vidare med 2009.

Antalet som beviljas försörjningsstöd har under året minskat med i snitt 6%. Arbetssättet kring de sökande har utvecklats under året. En viktig del i detta är att samverka mellan olika aktörer som den sökande har kontakt med har ökat. Detta har fått till resultat att färre har blivit aktuella för försörjningsstöd och att bidragstiden blivit kortare.

Under året har arbetet med miljöfrågor fortsatt att utvecklas. I fler av nämndens mål uppnåddes bättre resultat än planerat. Svårigheter har funnits att följa andelen inköpta ekologiska livsmedel på grund av felkonteringar. Förvaltningen har till 2009 skärpt rutinerna kring detta.

Rika möjligheter till kulturupplevelser har funnits. Genom organisationen av kulturombud på enheterna skapas en förankring av aktiviteterna i direkt kontakt med brukarna. En satsning på berättande inom äldreomsorgen har genomförts i samverkan med hemtjänsten, Hökarängsskolan och Kulturskolan.

Städningen har förbättras med bland annat utökad plockstädning på parklekar, lekplatser och kända skräpiga platser. Trygghetsarbetet har fortsatt dels genom arbetet i det lokala brottsförebyggande rådet men också genom trygghetsvandringar och ett samarbete med skola, föräldrar, frivilligorganisationer och polis.

Kvalitetet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Förvaltningen har arbetat enligt aktivitetsplanen. Vid konkurrensutsättning av verksamhet har medarbetarna i förvaltningen haft möjlighet att delta. Under året har fyra enheter övergått till annan utförare. Biståndshandsläggarna är nyckelpersoner i arbetet med att säkerställa valfriheten för den enskilde. Under året har därför biståndsenheterna sett över sina arbetssätt, rutiner och informationsmaterial för att kunna ge en aktuell och konkurrensneutral information.

Barnomsorgsgarantin har kunnat hållas under året. Trots olika rekryteringsinsatser i samverkan med Lärarförbundet har andelen förskollärare inte ökat som vore önskvärt. Kompetensutvecklingsinsatser har gjorts inom olika områden som Komet (kommunikationsmetod), ADHD, förskolebarnens språkutveckling och utbildning till nätverksledare. Dessutom har sex barnskötare deltagit i förskolläraryrkesutbildningen under del av sin arbetstid och ett 15-tal utbildade barnskötare har på samma villkor fått kompetensutveckling på Farsta gymnasium. En enkät har delats ut till 5-åringarna där de får svara på hur de upplevt sin tid på förskolan. Med den som bakgrund tillsammans med föräldraenkäten som genomfördes under året har förskolorna identifierat utvecklingsområden. Det är i första hand barnens möjlighet till inflytande och konkretisering av det mångkulturella arbetet.

Äldreomsorgen har fortsatt utveckla verksamheten till att individens egna förutsättningar, behov och önskemål ska vara i fokus. Detta har inneburit att aktiviteter för att berika det sociala innehållet för de äldre i stadsdelen har utökats. Exempel på aktiviteter är bussutflykter, musikunderhållning, "Nobelmiddag" och filmklubb. Hemtjänstenheterna har bjudit sina kunder till respektive hemtjänstlokal för bland annat jul- och Luciafirande. Ett omfattande arbete har skett kring kosten och måltidssituationen. Kostombud finns nu på samtliga enheter. De stora kompetensutvecklingsinsatser som inneburit att medarbetarna i äldreomsorgen erhållit grundutbildning avslutades. Vid årets slut har 99 % av förvaltningen tillsvidareanställda undersköterskor och vårdbiträden grundutbildning.

Inom individ- och familjomsorgen har arbetet med fungerande insatser på hemmaplan utvecklats. Omfattningen av gruppverksamheter har utökats. Under året har all personal gått utbildning i utrednings- och uppföljningsmetoden BBIC. Detta gör att den kommer användas fullt ut under 2009. Insatserna för hemlösa och missbrukare har vidareutvecklats. En stor satsning under året är uppbyggandet av FarstaSteget, ett trappstegsboende. Dagverksamheten Porten flyttade till ny lokal under året. Antalet besökare har successivt ökat till att ibland vara upp till ett femtiotal per dag.

Bemötande av brukarna har varit i fokus inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning. I detta arbete har frågor kring brukarnas integritet,

självbestämmande och delaktighet varit centrala. Stödet till äldre med psykiatriska problem har förbättras genom ett ökat samarbete mellan socialpsykiatri och hemtjänsten. För de som är intresserade att flytta hem från HVB-hem (hem för vård eller boende) till stadsdelen har en hemflyttningsprocess påbörjats.

Förvaltningen har fortsatt arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare. I stadens medarbetarenkät fick förvaltningen ett Nöjd-Medarbetar-Index på 62 jämfört med stadens snitt på 59. Arbetet med att minska sjukfrånvaron fortsätter med insatser på såväl individ-, arbetslags- och organisationsnivå. Ett projekt som innebär ett nära samarbete mellan medarbetare, chefer, företagshälsovården och försäkringskassan startades i slutet av året. Vi årets slut hade sjukfrånvaron minskat med 0,6 procentenheter. Chefernas ledarskapsprogram startade i maj 2008 och avslutas i september 2009. Under året har också en ledarskapsprofil urarbetats.

Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Bokslutet för 2008 visar ett resultat på 6,1 mnkr före resultatöverföring och 1,9 mnkr efter. Prognoserna i tertialrapporterna stämmer väl överens med utfallet i bokslutet. Överskott finns inom administration, stadsmiljö, förskola, fritid och äldreomsorg. Underskott inom individ- och familjeomsorgen och stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Under året har budgethållningsåtgärder planerats och genomförts inom områden med underskott. Alla åtgärder har ännu inte givit full effekt. Förvaltningen har under året löpande sett över kostnader för lokaler och administration. Bland annat innebar flytten till gemensamma förvaltningslokaler en minskad lokalkostnad med full effekt 2009. Vid vakanser inom administrationen har alltid en bedömnings gjorts om befattningen måste återsättas eller förändras beroende på förvaltningens förändrade uppdrag.

Stadsdelsnämndens arbete 2008

Under 2008 har Farsta stadsdelsnämnd haft följande sammansättning.

Birgitta Holm (m)	ordf	Peter Lundberg (m) t o m 18 sept	ersättare
Gunnar Sandell (s)	vice	Bengt Dahnell (m) t o m 17 juni	ersättare
	ordf		
Lennart Isacsson (m)	ledamot	Leif-Åke Andersson (m)	ersättare
Eva Gottfridsdotter-Nilsson (m) t o m 18 sept	ledamot	Roland Bjurström (m)	ersättare
Arne Fredholm (m)	ledamot	Marie-Louise Gudmundsson (m)	ersättare
Anna Jäderlind (m)	ledamot	vakant (m) t o m 14 feb	ersättare
Peter Lundberg (m) fr o m 23 okt	ledamot	Ann-Louise Ebéus (m) fr o m 25 mars	ersättare
Vladan Bošković (fp)	ledamot	Carolin Ludvigsson (m) fr o m 18 sept	ersättare
Bertil Fredriksson (kd)	ledamot	Eva Gottfridsdotter-Nilsson (m) fr o m 23 okt	ersättare

Karin Lekberg (s)	ledamot	Thomas Bäcklin (fp)	ersättare
Juan Carlos Cebrian (s)	ledamot	Åsa Wester (s) t o m 20 nov	ersättare
Anita Fehrström (s)	ledamot	Tuula Karlsson (s)	ersättare
Patrik Slimane (mp) t o m 24 jan	ledamot	Harry Wikner (s)	ersättare
Mats E P Lindqvist (mp) fr o m 14 feb	ledamot	Godfrey Etyang (s)	ersättare
Malin Larsson (v)	ledamot	Nadia Butt (s) fr o m 17 dec	ersättare
		Louise Shaughnessy (mp) t o m 22 maj	ersättare
		Andréa Inkinen (mp) fr o m 17 juni	ersättare
		John Nilsson (v) t o m 21 aug	ersättare
		Inger Stark (v) fr o m 18 sept	ersättare

Nämnden har under verksamhetsåret genomfört tolv protokollförda sammanträden som har föregåtts av ett Öppet forum där allmänheten har kunnat ställa frågor och diskutera med de förtroendevalda. Öppet forum har i genomsnitt besökts av omkring fem medborgare per tillfälle.

I anslutning till det öppna forumet har olika verksamheter och satsningar presenterats vid sex olika tillfällen. Det har bland annat gällt renoveringen av tunnelbanans Farstagren våren 2008, Jobbtorg, äldrepenen, parkplanen, fältassistenternas förebyggande arbete samt närpolisen och stadens trygghetsmätning.

Exempel på ärenden som har behandlats under året

Utöver de årligen återkommande ärenden som gäller budget, verksamhetsplan, tertialrapporter, verksamhetsberättelse och bokslut har bland annat följande ärenden behandlats av stadsdelsnämnden.

- Kvalitetsgarantier 2008
- Inrättande av ny förskola i Farsta centrum
- Inrättande av ny förskola i Sköndal
- Inrättande av nya förskoleavdelningar i Hökarängen och Farsta strand
- Brukarenkät inom förskolan i Farsta 2008
- Förskolans kvalitetsredovisning 2008
- Redovisning av sommarkolloverksamheten 2008
- Redovisning av sommarjobb för ungdomar 2008
- Rapport om unga lagöverträdare 2007
- Uppföljningar av utförare inom äldreomsorgen
- Åtgärdsplaner efter verksamhetsuppföljningar inom äldreomsorgen
- Brukarenkät inom hemtjänsten 2007
- Uppföljning av brukarenkät inom hemtjänsten
- Kartläggning av hälso- och sjukvårdsinsatser i särskilda boendeformer för äldre
- Ansökan om stimulansbidrag för insatser inom vård och omsorg om äldre

- Redovisning av pågående och avslutade projekt inom Farsta stadsdelsförvaltning
- Förslag till parkplan för Farsta stadsdelsområde
- Upprustning av Olympiaplan i Tallkrogen
- Upprustning av Tallkrogsplan
- Riktlinjer för bidrag till kulturarrangemang för utomstående organisationer
- Nomineringar till kvalitetsutmärkelsen i Stockholms stad 2008
- Reviderad "Handlingsplan för kvinnofrid i Farsta"
- Slutrapport för projektet "Porten", dagverksamhet för hemlösa och missbrukare

Remisser

- Kultur i ögonhöjd – strategisk plan för barn- och ungdomskultur i Stockholm
- Förskoleplan, en förskola i världsklass
- Skolplan
- Vårnadsbidrag
- Förskolepeng för kommunala förskolor och familjedaghem
- Möjlighet att leva som andra – Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning
- Kvalitetsarbete inom verksamheten för personer med funktionsnedsättning
- Valfrihetssystem inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning
- Valfrihetssystem inom äldreomsorgens dagverksamhet
- Peng inom äldreomsorgens dagverksamhet
- Riktlinjer för köhanteringssystem inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden
- Kostpolicy för Stockholms stads äldreomsorg
- Trygghetskvitto inom äldreomsorgen till äldre som skrivs ut från vårdavdelning
- Kontaktcenter Stockholm
- Minskade utsläpp av växthusgaser i Stockholms stad år 2015
- Åtgärdsprogram mot buller enligt förordning om omgivningsbuller
- Gemensam service för ekonomi
- Detaljplaner för Farsta centrum, kvarteret Jällö m m i Farsta Strand, Mätbordet 1 i Fagersjö, Mossens Gård 5 i Tallkrogen, fastigheten Tippen 1 m fl i Högdalen och Fagersjö, fastigheten Storö 21 m m och fastigheten Påskdagen 3 i Hökarängen

Upphandlingar

- Upphandling av drift av vård- och omsorgsboenden inom äldreomsorgen inklusive Postiljonen
- Upphandling av kostproduktion inom Farsta sjukhem

- Förfrågningsunderlag för upphandling av driften av Lingberga gruppboende
- Förfrågningsunderlag för upphandling av driften av Sköndals gruppboende
- Förfrågningsunderlag för upphandling av driften av Farsta ströms gruppboende
- Förfrågningsunderlag för upphandling av kostproduktion och drift av kök inom Farsta vård- och omsorgsbolag
- Förfrågningsunderlag för upphandling av driften av Träffpunkt Tuben

Under året har nitton skrivelser lämnats till nämnden av partier och partigrupperingar. Tre skrivelser har vidarebefordrats till annan ansvarig instans, två har lagts till handlingarna och en har återtagits medan fem har besvarats av förvaltningen. Dessutom har nio skrivelser som lämnades in under 2007 besvarats under året. Återstående åtta skrivelser från 2008 kommer att besvaras under 2009.

Sedan 2007 har allmänheten möjlighet att lämna in medborgarförslag till nämnden. Under 2008 har fem medborgarförslag lämnats in, en minskning med två jämfört med föregående år. Två av dem, samt fyra medborgarförslag från 2007, har besvarats under året. Återstående förslag kommer att besvaras under 2009.

Sociala delegationen

Ärenden som rör enskilda personer behandlas oftast av den sociala delegation som nämnden har utsett. Delegationen har under verksamhetsåret bestått av fem ledamöter och fyra ersättare och genomfört sjutton protokollförda sammanträden.

Anna Jäderlind (m)	ordförande
Harry Wikner (s)	vice ordförande
Gunnar Sandell (s)	ledamot
Arne Fredholm (m)	ledamot
Vladan Bošković (fp)	ledamot
Leif-Åke Andersson (m)	ersättare
Bertil Fredriksson (kd)	ersättare
Tuula Karlsson (s) t o m 28 aug	ersättare
Inger Stark (v) fr o m 22 sept	ersättare
Anita Fehrström (s)	ersättare

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s INRIKTNINGSMÅL 1:

1. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg och växande stad för boende, företagande och besök

Förvaltningen har under året arbetat med Vision 2030. På ett av förvaltningens chefsforum presenterades och diskuterades visionen. Ett antal utvecklingsområden togs fram. Förvaltningen arbetar vidare med dessa under 2009.

Arbetslinjen gäller i arbetet med försörjningsstöd. Samtliga som söker försörjningsstöd på grund av arbetslöshet hänvisas direkt till Jobbtorg där en jobbplan upprättas inom fem dagar. När det gäller sjukskrivna upprättas snabbt ett samarbete med försäkringskassa eller sjukskrivande läkare. Arbets sättet med arbetslinjen präglas av en tilltro till individens förmåga att ta eget ansvar och fokuserar på möjligheter och inte problem.

Rutiner och arbetsmetoder för att säkerställa att utbetalningar av försörjningsstöd inte sker felaktigt har utarbetats och förbättrats. Metoder som är viktiga är hembesök, kontroll av olika register, kollegial granskning av utredningar innan utbetalning och checklistor vid kontroll av underlag och intyg. Bedömningen är att särskild utredning om felaktigheter kan behövas i ca 10 % av ansökningarna. Av de som hittills utretts har 50 % valt att inte fortsätta att ansöka om försörjningsstöd. Felaktigheter har upptäckts i ca 25 % av de hittills utredda ärendena. Felaktiga utbetalningar beror inte enbart på medvetet fusk. Brister, exempelvis otydlighet i handläggningen, kan också vara bidragande.

Regelbundna möten har ägt rum mellan skola, socialtjänst och fritidsverksamheten för att säkerställa och utveckla samarbetet. Under året gjordes en kartläggning av den sociala strukturen i Farsta och alla aktörer kring barn och unga. Kartläggningen har lett fram till att förvaltningen förändrat och fört ihop all verksamhet riktad till barn och ungdom, 0-19 år i en gemensam avdelning. Under våren kommer såväl externa som interna aktörer att erbjudas möjlighet att delta i utarbetandet av en strategi för det förebyggande arbetet riktat till målgruppen.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.1 Stockholm stad ska bli norra Europas mest företagsvänliga stad

● Uppfylls helt

För att utveckla samarbetet med det lokala näringslivet har det påbörjats ett arbete med ett förslag till näringslivspolitiskt program med strategiska aktiviteter. Förvaltningen har en ledamot i styrelsen för Farsta företagsgrupp. En kartläggning av näringslivsstrukturen i stadsdelen har genomförts. I Farsta finns ca 1400 registrerade företag. Merparten av företagen har 1-3 anställda och verkar inom service-, tillverknings- och handelssektorn. Områdets största företag är TeliaSonera med cirka 3500 anställda.

En näringslivsdag med syfte att skapa en dialog med det lokala näringslivet genomfördes i november. På mötet deltog lokala företagare samt representanter från stadsdelsnämnden och förvaltningen. Uppslutningen var stor, cirka 50 % av antalet inbjudna företagare deltog i mötet. Under konferensen framkom förbättringsområden samt önskemål om en fortsatt och utökad samverkan med stadsdelen. Bland annat framkom att ny industrimark behövs för hantverkstjänster och att ett intresse finns för att skapa ett gemensamt företagarnätverk för hela Farsta. Som ett resultat av mötet ska ett presentationsmaterial tas fram för att bland annat marknadsföra Farsta som en näringslivsvänlig trivsamt stadsdel.

För att vara en professionell beställare har förvaltningen vidareutvecklat metoderna för verksamhetsuppföljning. Särskilt fokus har varit på äldreomsorgen. Uppföljningen av verksamheternas kvalitet har varit lika oberoende av om verksamheten drivs i kommunal regi eller inte. Resultatet av uppföljningarna har redovisats löpande till nämnden.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	29,97 %	25 %	öka	Årsredovisning 2008
Antal anställda till avknoppade verksamheter	22 st	150 st	öka	Årsredovisning 2008

Kommentar: Ett gruppboende inom äldreomsorgen övergick till annan utförare och en hemtjänstenhet har avknoppad under året. Påbörjade upphandlingar är bestämda till datum efter årsskiftet och därför sjunker värdet på det antagna antalet anställda i avknoppade/upphandlade verksamheter.

NÄMNDMÅL:

Antalet alternativa utförare ska öka.

● Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:

Medarbetare som vill överta verksamhet ska uppmuntras och få stöd.

● Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:

Förvaltningen ska vara en professionell beställare.

● Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:

Förvaltningen ska ha ett gott samarbetsklimat med enskilda utförare och lokala näringslivet.

● Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Uppföljningsmöten genomförs med enskilda utförare.	2008-01-01	2008-12-31	
☒ Lokala företagare ska bjudas in till ett möte med nämnd och förvaltning.	2008-04-01	2008-10-31	

NÄMNDMÅL:

Förvaltningens interna och externa kommunikation ska vara samstämmig.

● Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Mallar, blanketter och övriga trycksaker stäms av med stadens grafiska profil	2008-01-01	2008-06-30	

NÄMNDMÅL:

Förvaltningen ska ha ett gott samarbetsklimat med det lokala näringslivet.

● Uppfylls helt

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
1.2 Jobb istället för bidrag

● Uppfylls helt

Antalet som beviljas försörjningsstöd har under året minskat med i genomsnitt 6 % per månad. Det övergripande målet har varit att de sökande ska få hjälp och stöd för att klara egen försörjning. Arbetssättet handlar om att hävda arbetslinjen som innebär en tilltro till individens förmåga att ta eget ansvar för sin utveckling. Fokus läggs på det friska och att uppmärksamma individens egna resurser. Stöd till de arbetslösa ges med täta kontakter med Jobbtorg. Insatser planeras gemensamt i trepartssamtal där den sökande, socialsekreteraren och Jobbtorget medverkar. Kontakter tas med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Under året har den interna samverkan kring arbetsmarknadsfrågor utvecklats. Dagliga kontakter med Arbetsforums arbetskonsulent tas i syfte att ge stöd åt den arbetssökande. Utveckling av mottagningsarbetet har medfört att färre av de nya sökande som är arbetslösa blir aktuella för försörjningsstöd och att bidragstiden för dessa blivit kortare.

Sökande som erhållit försörjningsstöd under lång tid har uppmärksamats. Ett mera effektivt samarbete med psykiatrin har därför inletts. De nya krav som ställs på sjukskrivande läkare att beskriva i vilken grad den sjukskrivne är arbetsför har gjort att det är lättare att finna passande arbetsträning.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel flyktingar som är självförsörjande efter introduktion exkl. flyktingar som flyttat till annan kommun	35 %	35 %	50 %	Årsredovisning 2008
Antal vuxna bidragstagare i staden med ekonomiskt bistånd	1 017 st	1 050 st	11 700 st	Årsredovisning 2008
Stadens kostnader för ekonomiskt bistånd	76 342 tkr	75 100 tkr	minska	Årsredovisning 2008
Kommentar: Kostnaden har minskat från 80 139 tkr (2007) till 76 342 tkr. Budgeten har justerats genom tilläggsanslag under året.				
Andelen flyktingar som har gällande individuella introduktionsplaner	100 %	100 %	100 %	Årsredovisning 2008
Antal personer som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd	684 st	690 st	minska	Årsredovisning 2008
Antal barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd	563 st	580 st	minska	Årsredovisning 2008
Snitt-tid för nyanlända flyktingar att bli självförsörjande	0	0	tas fram 2008	Årsredovisning 2008

Kommentar: Beskrivning av hur indikatorn ska mätas, saknas.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Genomföra projektet Jobbtorg	2008-01-01	2008-12-31	
Kommentar: Jobbtorg Farsta startade första januari 2008			

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Alla flyktingar ska ha aktivitetsplan inom fem dagar	2008-01-01	2008-12-31	
Kommentar: Antalet flyktingar i Farsta har minskat under året. Samtliga har fått en arbetsplan inom fem dagar.			
☒ Samtliga personer med ekonomiskt bistånd på grund av arbetsbrist hänvisas till något av stadens jobbtorg för snabb insats och jobbgaranti	2008-01-01	2008-12-31	
Kommentar: Nya arbetslösa sökande ges information av mottagningsenheten och hänvisas till jobbtorget.			
☐ Utarbeta rutiner för att stävja felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd	2008-01-01	2010-12-31	
☒ Jobbtorgen ska utarbeta lokala samverkansöverenskommelser med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan m.fl.	2008-01-01	2008-12-31	
Kommentar: Samverkan har upprättats med arbetsförmedling och försäkringskassa.			
☒ Vuxna arbetsföra flyktingar hänvisas till de stadsgemensamma jobbtorgen där de ska ha insats, aktivitetsplan, praktik eller arbete inom fem dagar (Vision 2030)	2008-01-01	2008-12-31	
Kommentar: Har genomförts.			
☒ Stadsdelsnämnderna ansvarar för att nyanlända flyktingar har en gällande individuell introduktionsplan	2008-01-01	2008-12-31	
Kommentar: Vid en gemensam flyktingmottagning för stadsdelarna i sydost har nyanlända flyktingar fått en introduktionsplan			
☐ Stadsdelsnämnderna ska minska behovet av och förkorta tiden för bidrag genom individuella lösningar och tidiga insatser	2008-01-01	2010-12-31	
☒ Jobbtorgen ska ge personer med ekonomiskt bistånd arbetsförberedande aktivitetsplan/insats/arbete inom fem dagar	2008-01-01	2008-12-31	
Kommentar: Jobbtorgen tar emot arbetslösa som ansöker om ekonomiskt bistånd. Aktivitetsplan upprättas inom fem dagar.			

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Jobbtorgen ska ge vuxna arbetsföra flyktingar ☒ arbetsförberedande aktivitetsplan/insats/arbete inom fem dagar Kommentar: Jobbtorgen tar emot arbetsföra flyktingar och upprättar en aktivitetsplan inom fem dagar.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:
Fler boende i Farsta ska vara självförsörjande.

☒ Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:
Rutinerna för att förhindra felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd ska vara väl inarbetade och alltid hållas aktuella.

☒ Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:
Flyktingar som deltar i introduktionsverksamhet ska ha en introduktionsplan.

☒ Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:
Flyktingar ska ha en egen försörjning efter genomgången introduktion.

☒ Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:
Arbetslösa som ansöker om försörjningsstöd ska erbjudas hjälp via Jobbtorg.

☒ Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Aktivitetsplaner och introduktionsplaner som ☒ upprättas på Jobbtorget ska godkännas och följas upp av stadsdelsförvaltningen.	2008-01-01	2008-12-31	

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
1.3 En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas

☒ Uppfylls helt

Under sommaren har ytterligare två förskolor bullerdämpats genom ny beläggning på golv och tak. Två av förvaltningens förskolor vattenskadades

under året. I samband med renoveringen som påbörjats av dessa förskolor görs även bullerdämpningsåtgärder. Renovering av fyra förskolekök påbörjades i slutet av året.

Energiförbrukningen minskade med 3,8 %. Förvaltningens årsmål på 5 % nåddes därmed inte riktigt. Förvaltningen flyttade under våren till nya lokaler med mindre ytor och effektivare lokalutnyttjande med lägre energiförbrukning. Under året uteblev effekten av detta till viss del då den gamla kontorslokalen tog tid att helt avveckla. En annan orsak till att årsmålet inte nåddes är att det utökade behovet av förskolelokaler också innebär att förvaltningens totala energiförbrukning inte kan minska som förväntat.

Andelen ekologiska livsmedel uppgick till cirka 7 % av totalt inköpta livsmedel. Troligtvis är andelen ekologiska livsmedel större än vad som redovisats eftersom vissa felkonteringar är gjorda. Andelen enheter som systematiskt sorterar avfall till återvinning är 81 % vilket innebär att målet på 75 % är uppnått. Förpackningar och papper sorterar 31 av 38 enheter. Det är svårare att komma upp i samma nivå när det gäller sortering av matavfall. Många enheter har sin verksamhet i flerbostadshus och kan därför inte välja hur de vill hantera sitt matavfall.

Förvaltningen har 83,3 % miljöbilar vilket är högre än årsmålet 70 %. Andelen bilar som tankar med förnyelsebara drivmedel har ökat. Etanolbilarna tankas med etanol till 91 % och biogasbilarna fyller sina tankar med ungefär 94 % fordonsgas enligt avläsning av tankkort.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel miljöbilar i stadens fordonspark inkl. leasade fordon exkl. utrycknings- och specialfordon	83,33 %	70 %	öka	Nov 2008
Andel upphandlingar av datorer och övrig elektronikutrustning, kontorsmöbler, textilier, däck, städkemikalier och städtjänster där krav ställts på att prioriterade miljöskadliga ämnen inte ingår	100 %	100 %	öka	Årsredovisning 2008

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta livsmedel	7 %	16 %	öka	Årsredovisning 2008
Kommentar: Avser vad som konterats på konto för ekologiska livsmedel. Troligtvis är andelen ekologiska livsmedel större än vad som redovisats eftersom vissa felkonteringar är gjorda.				
Andel förnyelsebart drivmedel i stadens egna och leasade etanol- och fordonsgasfordon	4 %	40 %	öka	Årsredovisning 2008
Kommentar: Avser vad som konterats på konto för förnyelsebara drivmedel. En del felkonteringar är gjorda. Enligt avläsning av tankkort tankas 91 % av etanolbilarna etanol och biogasbilarna fyller sina tankar med ungefär 94 % fordonsgas.				
Andel av verksamheter som har ett systematiskt arbete för effektiva resor och transporter (alla nämnder)	10	10 %	100 %	Årsredovisning 2008
Elförbrukning (alla nämnder)	3 937 217 kWh	4 321 910 kWh	minska	Årsredovisning 2008
Andel av stadens verksamheter som sorterar ut förpackningar, papper och matavfall (alla nämnder)	84 %	75 %	100 %	Årsredovisning 2008

NÄMNDMÅL:

Inomhusmiljön på förskolorna ska förbättras.

Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Bullerdämpningsåtgärder ska genomföras på förskolorna för att förbättra arbetsmiljön för barn och personal.	2008-01-01	2008-12-31	
Inomhusmiljön i förskolorna ska kartläggas under året.	2008-01-01	2008-12-31	

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Förskolekökens standard ska förbättras.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:
Energiförbrukningen ska minska.

 Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:
Förvaltningens bilar ska drivas med etanol eller biogas.

 Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:
Andelen ekologiska livsmedel ska öka.

 Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:
Vid upphandling och inköp ska relevanta miljökrav ställas.

 Uppfylls helt

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
 Andel inköp där relevanta miljökrav ställts	100	100	Årsredovisning 2008

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
1.6 Stockholmarna ska uppleva ett rikt, varierat och tillgängligt kultur- och idrottsliv

 Uppfylls helt

Förvaltningens verksamheter har under året bjudit på rika tillfällen till kulturupplevelser och kulturutövande. Genom organisationen av kulturombud för förskola, fritid, äldreomsorg, socialpsykiatri samt omsorg om funktionshindrade skapas en aktivitetsförankring i direkt kontakt med brukarna. Bland annat har en större danssatsning med workshops, föreställningar, föreläsning för all personal samt utbildning av 20 danspiloter inom förskolan ägt rum. I parkleken Farstaängen har ett byggleksprojekt fått stor uppskattning av barn och föräldrar. Projektet har dokumenterats i en utställning som kommer att gå på turné i stadsdelen samt på andra ställen i Stockholms stad. En satsning på berättande inom äldreomsorgen har bland annat resulterat i "Mitt Farsta" – digitalt berättande i samarbete med Farstas hemtjänstenheter, Hökarängsskolan och Kulturskolan.

I mars månad antog stadsdelsnämnden nya riktlinjer för stödet till föreningarnas öppna kulturarrangemang. 18 ansökningar har kommit nämnden tillhanda, varav 13 har beviljats bidrag.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Stadsdelsnämnderna ska tillgängliggöra kulturaktiviteter för barn i förskoleåldern	2008-01-01	2008-12-31	

Kommentar: Under året har barnen i förskoleåldern erbjudits teaterföreläsningar vid 27 tillfällen.

NÄMNDMÅL:

I förvaltningens verksamheter för barn, ungdomar, äldre och personer med funktionsnedsättning ska kulturaktiviteter erbjudas.

● Uppfylls helt

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.7 Stockholm ska upplevas som en ren, vacker och trygg stad

● Uppfylls helt

Förvaltningen har genomfört ett antal åtgärder för att göra Farsta rent och vackert. I parkplanen som antogs februari 2008 betecknas Farsta gård, Tallkrogsplan, Gubbängstorget, Svedmyraplan och tunnelbaneuppgångar som skötselintensiv mark vilket innebär ökad skötsel. På parklekarna, lekplatser samt kända skräpiga platser har plockstädningen utökats. På badplatserna har helgstädning utförs vid behov. Resultatet är ett renare och snyggare Farsta.

I syfte att öka tryggheten i Sköndal har förvaltningen har i samarbete med trafikkontoret försett en av de lokala parkvägarna med ny belysning och beläggning. Barnhagarna på parklekarna Nybygget, Farstaängen och Måsen har förbättrats och gjorts säkrare. En rutin för klotteranmälan har utarbetats. Den har gjorts känd bland medarbetarna och är även tillgänglig för boende genom förvaltningens hemsida. En välbesökt BRÅ-dag med information, utställningar och underhållning genomfördes den 4 oktober i Farsta centrum. Syftet med dagen var att skapa en dialog med besökarna om det brottsförebyggande arbete. Dagen genomfördes i samverkan med bland annat Farsta centrum, polisen, kyrkan, skolorna och Grannsamverkan. Tre trygghetsvandringar har genomförts. Vandringarna resulterade i röjning av sly och förbättrad belysning. Sammantaget har dessa insatser bidragit till att göra Farsta tryggare. Ett lokalt samarbete mellan förvaltningen, skola, föräldrar, frivilligorganisationer och polis har pågått under året. En särskild arbetsgrupp med representanter från förvaltningens socialtjänst och fritid samt ett antal grundskolerektorer har bildats för att ta fram en lokal samverkansöverenskommelse. Överenskommelsen ska vara klar under 2009.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Stockholmarnas nöjdhet med renhållningen	52	52 %	tas fram 2008	Årsredovisning 2008
● Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	57	57 %	tas fram 2008	Årsredovisning 2008
● Stockholmarnas nöjdhet med belysningen	57	57 %	tas fram 2008	Årsredovisning 2008
● Stockholmarnas nöjdhet med skötsel park och grönområden	57	57 %	tas fram 2008	Årsredovisning 2008
● Stockholmarnas nöjdhet avseende klotter/skadegörelse	46	46 %	tas fram 2008	Årsredovisning 2008

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Genomföra trygghetsvandringar	2008-01-01	2008-12-31	
Kommentar: Tre trygghetsvandringar har genomförts i områdena Farsta, Sköndal och Farsta strand.			
☒ Förbättra städningen i parker	2008-01-01	2008-12-31	
Kommentar: Enligt parkplan och ingångna avtal har skötsel av parkerna utökats och ytor med plockstädning blivit fler.			
● Bidra till ökad samverkan mellan socialtjänst, skola och föräldrar samt med polis och föreningar	2007-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:

Parkerna och friluftsbaden ska upplevas som trivsamma.

● Uppfylls helt

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
● Andel upprustade skötselintensiva parker	10 %	10 %	Årsredovisning 2008

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
● Antal helgstädningar av baden	10	10	Årsredovisning 2008

NÄMNDMÅL:

Förvaltningens rutin för anmälan av klotter och annan skadegörelse ska vara känd bland medarbetarna.

● Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:

Det handikappolitiska programmet för Stockholm stad ska vara förankrat inom förvaltningen.

● Uppfylls helt

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel enheter som arbetat med handikappolitiska programmet.	100	100 %	Årsredovisning 2008

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Föreläsningar kommer under året att anordnas tillsammans med handikapprådet för förvaltningens personal.	2008-04-01	2008-11-20	
Kommentar: Har genomförts vid fyra tillfällen under året			

NÄMNDMÅL:

Farsta ska upplevas som en ren, vacker och trygg stadsdel.

● Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förvaltningen samverkar med skolor och föreningar vid vårstädningen.	2008-03-01	2008-06-01	
Under året kommer utbildning i KOMET för förskolan att påbörjas.	2008-03-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:

Våldsutsatta kvinnor och deras barn ska få stöd.

● Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
----------------------	------------	-----------	-----------

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Metoder och rutiner skall vidareutvecklas och utbildningsinsatser för berörd personal ☒ inom individ och familjeomsorg tas fram och genomförs.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:

Handlingsplanen för kvinnofrid i Farsta och Stockholm stads program för kvinnofrid ska vara kända hos alla medarbetare.

☒ Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Föreläsningar kommer under året att ☒ anordnas i samarbete med Brottsförebyggande rådet.	2008-05-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:

I det förebyggande arbetet med barn och ungdomar ska samverkan mellan socialtjänst, förskola/skola/fritidsverksamhet, föräldrar, frivilligorganisationerna och polis utvecklas.

☒ Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:

Ungdomars konsumtion av alkohol, tobak och narkotika ska minska.

☒ Uppfylls delvis

Vid den senaste undersökningen av ungdomars konsumtion av alkohol visas en uppgång av konsumtionen i större delen av staden. Efter den analys som gjorts under hösten är en trolig orsak att de föräldrafria hemmafesterna bland tonåringar har ökat.

Undersökningen om ungdomar någon gång använt narkotika påvisar en ökning bland ungdomarna i gymnasiet med 1 procentenhet medan resultatet i årskurs 9 är en minskning med 2 procentenhet. Det är en liten ökning men den måste ändå tas på allvar.

Resultaten kommer att kommuniceras i de samverkanforum som finns kring förvaltningens ungdomar.

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:**2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras***Förskola*

En stor satsning med riktade rekryteringsåtgärder till förskollärare avslutades med deltagande vid Skolforum under hösten 2008. Vid årsskiftet 08/09 låg den på 43 % vilket innebär en ökning från årsskiftet 07/08 då motsvarande siffra var 33%. Trots detta har förskollärartätheten inte ökat i den omfattning som planerats. Arbetet med att minska antalet barn i barngrupperna pågår kontinuerligt. En stor utbyggnad har skett under de senaste åren. I december 2005 fanns det 89 avdelningar och i december 2008 fanns 110 avdelningar. För att kunna hålla barnsomsorgsgarantin har vi under de sista månaderna på hösten och på vårterminen ha fler barn inskrivna än det rekommenderade 14 respektive 18 barn i barngrupperna. Utbyggnadsbehovet kvarstår några år till. Samverkan pågår med utbildningsförvaltningen för att samutnyttja lokaler. För att utveckla den pedagogiska kompetensen har utbildningsinsatser genomförts för såväl förskollärare som barnskötare.

Fritiden

I syfte att bredda valfriheten har Ungdomens hus, Tuben, samarbetat med kulturföreningen Kaffe, Afrikanska systerföreningen, Föreningen Varken kuivad eller hora samt Studieförbundet och ABF. Detta för att erbjuda ett ökat utbud av aktiviteter för den äldre tonårsgruppen. Ett ungdomsutbyte med Sevilla har gett ungdomar möjlighet att skapa nya nätverk genom att besöka varandra och ta del av de olika ländernas kultur och förutsättningar. Inom fritidens övriga verksamheter sker kontinuerlig samverkan med bland annat Mentor Sverige, föräldraföreningar, näringsliv och hyresgästföreningen för att utveckla verksamheten samt för skapa större delaktighet för olika aktörer kring ungdomarna.

Äldreomsorg

Valfriheten inom äldreomsorgen har ytterligare utökats under året genom att en kundvalsmodell införts inom vård- och omsorgsboende. I brukarundersökningar som gjorts såväl centralt i staden som i förvaltningen har det framkommit att de äldre inte alltid upplever sig tillräckligt informerade om de valmöjligheter som finns. Med anledning av detta har biståndsenheten utvecklat arbetet med att ge aktuell information till äldre och anhöriga om utförarna och rätten att byta utförare. För att möta kommande behov följer förvaltningen kontinuerligt prognoser gällande behovet av antalet platser på vård- och omsorgsboende.

För att vidareutveckla professionaliteten inom äldreomsorgen har omfattande kompetensutvecklingsinsatser genomförts. Exempelvis har grundutbildning och utbildning inom demensområdet genomförts och alla medarbetare inom äldreomsorgen har fått tillgång till kontinuerlig handledning. Dessutom erbjuder

förvaltningens demensutvecklare regelbundet utbildning och stöd till medarbetarna.

För att bidra till de äldres hälsa och livskvalitet har förvaltningen genomfört olika aktiviteter. Arbetet med att öka antalet träffpunkter för äldre pågår och fler öppna dagverksamheter har startats. Dagsutflykter för personer över 65 år har arrangerats på såväl sommar som vinter. De har varit välbesökta och uppskattade. Projektet ”uppsökande verksamhet” har som syfte dels att sprida information om äldreomsorgen och dels att öka kunskapen om andra verksamheter som har betydelse för de äldre, till exempel primärvården och frivilligorganisationer. Frivilligorganisationernas arbete har en stor social betydelse för många äldre. Representanter för olika organisationer har deltagit och kommer att delta i en rad seminarier där de presenterar sin verksamhet. Vaktmästartjänster har erbjudits alla över 75 år som ett led i att göra det möjligt att bo hemma. Vård- och omsorgsboende har arbetat med att utveckla utbudet av sociala aktiviteter utifrån de äldres behov. En del av detta är att ge de boende möjlighet till utevistelse.

Ett prioriterat område inom äldreomsorgen är kosten och måltidupplevelsen. Olika insatser har genomförts för att förbättra matkvaliteten och måltidsupplevelsen. Medarbetare har erbjudits utbildning om kost och alla enheter har nu kostombud. En kostekonom arbetar med att handleda medarbetarna samt att utveckla arbetssätten.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning inklusive socialpsykiatri

Under året har förvaltningen tillsammans med Svenska Bostäder planerat ett antal stödlägenheter i en nybyggd fastighet vid Ågesta Broväg. Förvaltningen kommer att få tillgång till tio lägenheter som kommer att erbjudas personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och ett anpassat boendestöd från och med våren 2009.

Övrigt

Förvaltningen påbörjade ett risk och säkerhetsarbete och kommer att fortsätta arbetet med information till enhetscheferna under våren. I arbetet kommer även brandskyddet och identifierandet av riskgrupper att ingå.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.1 Stockholmarna ska erbjudas ökad valfrihet och mångfald

● Uppfylls helt

Företag och anställda har fått möjlighet att delta i upphandlingen vid konkurrensutsättning av verksamhet. Under året genomfördes avknoppning av en hemtjänstenhet. Ångsö vård- och omsorgsboende drivs från och med september av Attendo Care. Två enheter inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning har upphandlats i konkurrens. Sköndals gruppboendestäder

kommer att drivas av Sköndals LSS AB som startats av medarbetare på Sköndals gruppboheter. Lingberga gruppbohet kommer att drivas av Carema Orkideén från och med den 1 mars 2009.

En förskola med två avdelningar öppnades i början av året i Sköndal. Tre nya avdelningar har öppnats som har kopplats till redan befintliga förskolor.

Biståndshandläggarna inom äldreomsorg och funktionshinder är nyckelpersoner i arbetet med att säkerställa valfriheten för den enskilde. Informationen som ges om utförarna ska vara aktuell och konkurrensneutral. Biståndshandläggarna ger information muntligt samt genom en broschyr där alla utförare finns med. Arbetet med att uppdatera informationen har pågått fortlöpande under året. Handläggarna har också ökat sin tillgänglighet i telefon. Biståndsenheten inom äldreomsorgen genomförde under hösten en brukarundersökning. Under 2009 kommer enheten att analysera resultatet och arbeta vidare med de utvecklingsområden som framkom i undersökningen.

Information till medarbetarna om möjligheten att avknoppa har genomförts i samarbete med förnyelseavdelningen. Därutöver har många medarbetare visat ett stort intresse och hört av sig med frågeställningar.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Medborgarnas upplevelse av valmöjlighet i de verksamheter där valfrihetssystem finns	65 %	65 %	tas fram 2008	Årsredovisning 2008
Antal fristående aktörer inom hemtjänst som bedriver verksamhet i valfrihetssystemet	70	60 st	öka	Årsredovisning 2008
Antal genomförda avknoppningar	2 st	2 st	öka	Årsredovisning 2008
Stockholmarnas upplevelse av kvalitet inom barnomsorgen	87	88	öka	Årsredovisning 2008
Kommentar: Den undersökning som USK genomförde i staden avseende brukarnas upplevelse av kvalitet inom barnomsorgen visar att Farsta försämrat sitt resultat jämfört med 2005 års undersökning, från 88% till 87% av ganska och mycket nöjda föräldrar med sin förskola.				
Antal brukare som aktivt valt utförare (loF)	20 st	20 st	öka	Årsredovisning 2008

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Kommentar: Brukarna kan inte välja utförare helt fritt. Andra likvärdiga insatser kan erbjudas utifrån kostnadsskäl. Antalet som i huvudsak aktivt styrt valet av utförare är därför mycket begränsat. Den angivna siffran är en uppskattning och är mycket osäker.

Antal alternativ inom ● hemtjänst	43 st	40 st	öka	Årsredovisning 2008
Antal alternativ att välja ● bland inom förskolan	48 st	49 st	öka	Årsredovisning 2008

Kommentar: En ny kommunal förskola har öppnats under året. Årsprognosen är 48 stycken.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Stadsdelsnämnderna ska arbeta aktivt med sin ● aktivitetsplan och uppmuntra personalen att knoppa av	2008-01-01	2010-12-31	
☒ Ta initiativ till ökat samarbete med frivilligsektorn	2008-01-01	2008-12-31	

Kommentar: Enheterna inom äldreomsorgen samarbetar bland annat med Röda Korset, Väntjänst, PRO, kyrkan och Frälsningsarmén.

NÄMNDMÅL:

De som beviljas insatser eller annat bistånd ska få god information om de valmöjligheter som finns

● Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Biståndsenheterna inom äldreomsorg och funktionsnedsättning genomför brukar/anhörigenkäter.	2008-05-01	2008-09-30	
☒ Biståndsenheterna inom äldreomsorg och funktionsnedsättning ska förmedla aktuell information om samtliga utförare.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:

Avknoppning av verksamheter ska stimuleras.

● Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Information om avknoppning och starta eget.	2008-01-01	2008-12-31	

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Två temadagar arrangeras	2008-04-01	2008-10-31	

NÄMNDMÅL:

Verksamheterna ska präglas av ett gott bemötande, med respekt för de personer vi möter och deras villkor.

☒ Uppfylls helt

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
☒ Antal synpunkter och klagomål	150	150 st	Årsredovisning 2008

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Den interna hanteringen av synpunkter och klagomål ses över.	2008-01-01	2008-12-31	
☒ Genomgång av mallar, blanketter och beslut	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:

Valfriheten ska underlättas av att enheterna tydligt beskriver sin kompetens och inriktning.

☒ Uppfylls helt

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel kvalitetsgarantier som tydligt beskriver varje enhets specifika kompetens och inriktning.	100	100 %	Årsredovisning 2008

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.2 Stockholms förskolor och skolor ska ge alla ökad kunskap och utveckling i en trygg miljö

☒ Uppfylls helt

Barnomsorgsgarantin har kunnat hållas under året. Detta har varit möjligt genom att fler barn skrivits in i de barngrupper där gruppens sammansättning tillåtit det. Stadsdelsförvaltningen har under året drabbats av vattenskador vid fyra förskolor. Detta har medfört att de nya avdelningar som var planerade för nystart istället togs i bruk som evakueringslokaler.

Andelen förskollärare har inte ökat i den takt som är önskvärd trots de olika rekryteringssatsningar som i samverkan med Lärarförbundet gjorts under året. Förutom dessa satsningar har sex anställda barnskötare getts möjlighet att delta i förskollärarytbildning på universitetet under del av sin arbetstid. Ett 15-tal utbildade barnskötare har på samma villkor getts möjlighet att kompetensutveckla sig vid Farsta gymnasium.

Stadsdelsförvaltningen har fortsatt att satsa på vidareutbildning i "Komet (kommunikationsmetod) för förskola" till personal inom förskola, fritid och socialtjänst. Resurspedagogerna har gått utbildningen "Komet - handledarutbildning för förskolepersonal". Samtliga förskolor har haft personal på Reggio Emilias sommarsymposium och nio personer har utbildats till nätverksledare. Nätverksledarna kommer att leda de pedagogiska nätverken som finns i förskoleverksamheten. Förskolans stödenhet har haft riktad fortbildning till förskolepersonalen gällande barn som fått diagnos Autism spektrum tillstånd eller ADHD.

Under året har ett prioriterat område varit att stärka och stimulera förskolebarnens språkutveckling. Språkpedagogen har genom de olika kurserna: Förhållningssätt, hur lärs ett språk in, vad kan personal göra för att underlätta språkinläring, samarbete mellan förskolan och föräldrar, språkutvecklande arbetssätt, kulturellt olika sätt att lära sig språk, språksamtal och språkdomäner, gett förskolans personal verktyg att utveckla sina arbetssätt. Kurserna har getts vid 18 tillfällen under året, 342 personal inom förskolan har deltagit.

Innan barnen övergår till förskoleklass har de fått de svar på en enkät om hur de upplevt sin förskoletid. Resultatet blev att barnens upplevelse är mycket positiv både då det gäller att leka med kamrater, lära sig nya saker och matsedelns innehåll. Det som behöver förbättras är att de inte upplever att de fått vara med och bestämma tillräckligt mycket. Utifrån förskolornas bedömning och analys av måloppfyllelse för 2008 finns det ett antal förbättringsområden som stadsdelsförvaltningen ska arbeta med kommande år. Hänsyn har också tagits till den föräldraenkät som genomfördes av Utrednings och statistikkontoret (USK) under våren 2008. Svarsfrekvensen för Farsta var 82 %. I jämförelse med tidigare år tycker föräldrarna att de fått bättre kontakt med personalen samtidigt som de anser att de har möjlighet till både inflytande och påverkan av verksamheten. Den sammantagna bilden är dock att de områden som stadsdelsförvaltningen behöver utveckla ytterligare är barns möjlighet till inflytande och konkretisering av det mångkulturella arbetet. Förutom detta ska lokala enkätinstrument utvecklas för att göra brukarundersökningar årligen.

Fritiden har under verksamhetsåret arbetat med en budgetanpassning. Öppna förskolan i Tallkrogen flyttades till Gubbängen, Naturskolan i Farsta strand lades ner, Parkleken Regnbågens verksamhet flyttades till Forsängen, parkleken och öppna förskolan i Sköndal lades ner och parkleken Fagerlids kvällsöppna verksamhet togs bort.

Fritiden har deltagit i det riktade förebyggande arbetet genom Balans i livet, Viktigt att vittna, BRÅ och Komet. Fritiden har även arrangerat föräldraföreläsningar och en föreläsningkväll för föräldravandrare. Vidare har samarbetet med kulturskolan/kulturförvaltningen skett kring kursverksamhet och projektet En snabb slant. Särskilt kan nämnas att en populär öppen fritidsverksamhet för funktionshindrade särskoleungdomar bedrivs på Hörnet i Gubbängen och att ett ungdomsutbyte med ungdomar från Sevilla och Tubens verksamhet skett. Vidare kan lyftas fram att antalet pappor i öppna förskolan har ökat väsentligt.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal barn som inte barnomsorgsgarantin uppfyllts för under året	0 st	0 st	0 st	Årsredovisning 2008

Andel behöriga förskolelärare	44 %	50 %	öka	Årsredovisning 2008
----------------------------------	------	------	-----	------------------------

Kommentar: Per den 31 december var 44 % av antalet anställda inom förskolorna utbildade förskollärare. Målet 50% förskollärare har inte uppnåtts trots genomförd kampanj vid Skolforum och universitet.

Andel barngrupper (1-3 år) med fler än 14 barn	37,5 %	0 %	minska	Årsredovisning 2008
---	--------	-----	--------	------------------------

Kommentar: Vid avläsning gjord per den 31 december har stadsdelsförvaltningen 18 småbarnsavdelningar av totalt 48 med ett barn mer än det fastställda antalet 14 barn. Det ökade antalet barn per avdelning beror bland annat på att stadsdelsförvaltningen har fyra förskolor som drabbats av vattenskador och de planerade nya avdelningarna har tagits i drift för evakuering istället för att nya barn har kunnat skrivas in.

Andel barngrupper (4-5 år) med fler än 18 barn	33,33 %	0 %	minska	Årsredovisning 2008
---	---------	-----	--------	------------------------

Kommentar: Vid avläsning per den 31 december har 20 avdelningar ett eller två barn mer än det fastställda antalet 18 barn. Totalt finns 60 syskonavdelningar. Det ökade antalet barn per avdelning beror bland annat på att stadsdelsförvaltningen har fyra förskolor som drabbats av vattenskador och de planerade nya avdelningarna har tagits i drift för evakuering istället för att nya barn har kunnat skrivas in.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Stadsdelsnämnderna ska samverka med det lokala föreningslivet och andra aktörer för att erbjuda en mångfald av verksamheter för barn och unga	2008-01-01	2010-12-31	

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Stadsdelsnämnderna ska planera för att ● staden upprätthåller barnomsorgsgarantin	2008-01-01	2010-12-31	
Staden ska erbjuda förskolans personal kompetensutveckling och erbjuda ● medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare	2007-01-01	2010-12-31	
Stadsdelsnämnderna ska bredda utnyttjandet ● av lokalerna för att härigenom garantera parklekarnas fortlevnad	2008-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:

Förskolebarnen ska stärkas och stimuleras aktivt i sin språkutveckling.

● Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:

Barnen skall stimuleras i sitt modersmål

● Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
En årlig kartläggning görs av vilka ☑ språkgrupper som finns i verksamheten.	2008-04-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:

Risk- och skyddsfaktorer ska kartläggas årligen för att främja förskolebarnens hälsa.

● Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Arbetsmiljö- och barnskyddsround genomförs ☑ årligen.	2008-01-01	2008-12-31	
Förbättring av utebelysning på ☑ förskolegårdarna.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:
Vårdnadshavarna ska vara nöjda med kvaliteten i förskolan.
 Uppfylls delvis

Konkretisering av det mångkulturella arbetet behöver utvecklas och lokala enkätinstrument ska utarbetas för att brukarundersökningar ska kunna genomföras årligen.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Brukarenkät genomförs under våren 2008 på samtliga förskolor.	2008-01-01	2008-07-31	

NÄMNDMÅL:
Förskolebarnens åsikter ska tas tillvara i planering av verksamheten.
 Uppfylls delvis

Barnens upplevelse av möjlighet till inflytande behöver stärkas och utvecklas.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ En enkät genomförs med de barn som går över till förskoleklass	2008-05-01	2008-06-30	

NÄMNDMÅL:
Pedagogiska innehållet i förskolan ska utvecklas.
 Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Pedagogiska nätverk runt natur, miljö, matematik, teknik, inomhusmiljö och språk/kommunikation ska finnas i varje förskoleområde.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:
Barn i behov av särskilt stöd och stimulans ska ges det stöd som behövs för en positiv utveckling.
 Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:
Andelen förskollärare ska öka.

◆ Uppfylls delvis

Med den stora utbyggnad som skett av förskoleverksamheten i hela staden är konkurrensen av utbildade förskollärare stor. Rekryteringssatsningar och fortbildning av redan anställd personal kommer att fortsätta kommande år.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Metoder för att rekrytera förskollärare ska utvecklas.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:
Samverkan mellan fritidsverksamheten och frivilligorganisationerna ska öka.

● Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Frivilligorganisationerna ska ges möjlighet att bedriva, alternativt komplettera vår verksamhet.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:
Fritidsverksamheten ska vara varierad och planeras i samråd med barn och ungdomar.

● Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:
Fritidsverksamheten ska erbjuda sommaraktiviteter som kompletterar kolloverksamheten.

● Uppfylls helt

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
2.3 Kvaliteten inom stadens omsorgsverksamheter ska öka - trygghet, värdighet och valfrihet ska präglade hela omsorgen

● Uppfylls helt

Äldreomsorg

Arbetet med att anpassa äldreomsorgen utifrån individens egna förutsättningar, behov och önskemål fortsätter. Alla enheter inom äldreomsorgen har aktivt

arbetat med att utbilda medarbetarna i dokumentation för att säkerställa brukarnas rätt till en genomförandeplan över utförande av insatserna. Antalet brukare som har en genomförandeplan har därmed ökat. För att på ett bättre sätt kunna anpassa omsorgen efter individens egna förutsättningar och önskemål har samtliga dubbelrum nu omvandlats till enkelrum.

Projektet "kunskapsutveckling", som har pågått från november 2007, avslutades i december 2008. 99 % av förvaltningens tillsvidareanställda undersköterskor och vårdbiträden beräknas ha grundutbildning vid årets slut. Dessutom har 65 medarbetare gått kursen om minneshandikapp och 71 medarbetare gått kursen om vård i livets slut, som anordnas av Stiftelsen Stora Sköndal. För att bättre möta äldre med missbruksproblem inom hemtjänsten har arbetslagsutveckling erbjudits medarbetare inom hemtjänsten inför mötet med brukare som har missbruksproblem. Inom projektet har möjlighet till diskussion och handledning kring situationer där missbruk finns i vårdtagarnas miljö givits.

Projektet "Uppsökande verksamhet" har nu pågått under ett år. Målgruppen är äldre som bor i Farsta stadsdelsområde och som inte har någon insats via äldreomsorgen. Under 2008 har 1 158 personer kontaktats och erbjudits ett hembesök alternativt att delta i ett seminarium. De kan, om de föredrar, få skriftlig information per post. Få personer har avstått från att få information, vilket visar att uppsökande verksamhet fyller en viktig funktion.

Anhörigstödet är ett viktigt komplement till den äldreomsorg som förvaltningen erbjuder. Friskvårdsaktiviteter har erbjudits alla äldre och anhöriga i stadsdelen. Cirklar har anordnats för anhöriga på både dag- och kvällstid. Cirkarna är ett samarbete med Röda Korset samt stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck. Inom helgavlastningsprojektet har en korttidsplats utan biståndsbedömning erbjudits på Postiljonens vård- och omsorgsboende för personer med demenssjukdom. Syftet har varit att anhöriga enkelt ska kunna få en avlastning. Under 2008 har 10 personer använt platsen fördelat på 70 dygn. På vård och omsorgsboendena har det arrangerats mycket uppskattade anhörigträffar under året.

Nära 400 personer har deltagit i uppskattade sommarutflykter till bland annat Steninge slott och Utö som arrangerats för äldre i Farsta. Tre resor anordnades under december månad till Steninge slotts julmarknad då ca 170 personer deltog. Dessutom har två sommarutflykter till Aspvik ordnats specifikt för anhörigvårdare i samverkan med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdel.

I december 2008 slutfördes projektet "kost för äldre" vars syfte har varit att utbilda medarbetare i kostens och måltidens betydelse för de äldres välbefinnande. Utbildningen som startade under hösten 2007 har varit indelad i moduler varav tre har erbjudits all personal. Dessa har varit; "kost och

näringslära", "måltidens betydelse" och "tandhälsans betydelse för kostförsörjningen". Utöver dessa har utbildning i modulerna "livsmedelshygien" samt "grundkost och kostkonsistenser" erbjudits. Medarbetare inom hemtjänsten har deltagit i matlagningsutbildning samt framtagandet av en kostpärm. Ungefär 400 personer har deltagit i de olika utbildningarna under tre terminer. Ett resultat av projektet är att kostombud nu finns på alla enheter och att de nu ska bilda ett nätverk. En hemtjänstenhet har startat en matlagningsgrupp och Edö servicehus har inrett våningsmatsalar för att ge tillfälle till ökad social samvaro vid måltiden. Alla enheter har tagit fram handlingsplaner för sitt arbete med kost- och måltidsfrågor. Andra resultat av projektet är att några enheter på vård- och omsorgsboenden har förkortat nattfastan samt att rutinerna har setts över kring måltidssituationen. De äldre med hemtjänst har erbjudits ökad möjlighet att få matlagning i hemmet som alternativ till matlåda.

En viktig del av arbetet med de äldre är att bidra till en meningsfull tillvaro med aktiviteter utifrån de äldres önskemål. Inom projektet "socialt innehåll för boende med hemtjänststöd" har samarbetet med frivilliga organisationer kring det sociala innehållet utvecklats. Två möten har genomförts med syftet att inspirera till och finna former för samverkan mellan ideella föreningar och stadsdelsförvaltningens verksamheter. Ett nätverk av föreningar som är intresserade av samarbete har börjat byggas, bland annat med frågan om en gemensam rekrytering av nya volontärer. Inom projektet besvarades enkäten "Vad vill du göra?" av ett stort antal vårdtagare inom Farsta Västra Hemtjänst och Edö Servicehus. I enkätresultaten finns ett uppslagsrikt underlag att arbeta vidare med vad gäller aktiviteter inom olika intresseområden. Vårdtagarnas fyra högst prioriterade aktiviteter är; att komma ut, musikunderhållning, utflykter och samvaro med fika i träfflokal. Under hösten har flera aktiviteter i nära samråd med vårdtagarna planerats och genomförts med utgångspunkt från önskemålen i enkäten, bland annat Edö filmklubb som hade premiär med filmen "Borta med vinden" samt Nobelmiddagen som den 10 december arrangerades på Edö servicehus.

På vård- och omsorgsboendena har högtider som påsk, midsommar och jul uppmärksammas med olika genensamma aktiviteter. Hemtjänstenheterna har bjudit in de äldre till respektive hemtjänstlokal för bland annat jul- och Luciafirande.

Individ- och familjeomsorg

Antalet aktuella barn och ungdomar med mycket svår social problematik har ökat jämfört med tidigare år. Det medför att inte bara behovet av vård, utan även kostnadseffektivitet vägs in vid val av insats. Fungerande insatser på hemmaplan är alltid bättre för de berörda familjerna. Som ett led i detta har antalet lägenheter i stödboendet för ungdomar utökats. Under året har också förvaltningen utökat omfattningen av gruppverksamheter och erbjuder nu kontinuerligt bistånd i form av grupper för barn till skilda föräldrar, för barn till missbrukare och för vuxna, Komet och Balans grupper. I slutet av året har all

utredande personal genomgått utbildning i BBIC ("Barns behov i centrum"), en strukturerad utrednings- och uppföljningsmetod.

Under året har insatserna på hemmaplan för hemlösa och missbrukare vidareutvecklats. Det gäller såväl boende och sysselsättning som behandling av alkohol- och drogmissbruk. Boendestödet som tillsammans med andra insatser förebygger vräkningar har utökats. Den stora satsningen under året är starten och uppbyggnaden av FarstaSteget, som är ett trappstegsboende. Där ingår FörstaSteget, ett introduktionsboende och AndraSteget, ett träningsboende som ger möjlighet att få en försökslägenhet för att sedan kunna få ett eget kontrakt.

Porten, en social dagverksamhet som tidigare drevs med projektmedel, flyttade i december till en ny lokal i Hökarängen. Invigningen som var välbesökt visade på det stora och positiva intresset för verksamheten. Antalet besökare på Porten har successivt ökat under året och ibland uppgått till ett femtiotal per dag.

Ett närmare samarbete med hemtjänsten har påbörjats. Samverkan mellan boendestödjare och personal inom hemtjänsten ger ökade möjligheter till stöd för att behålla ett boende. Personal från Vuxenenheten har utbildat personal i hemtjänsten. Diskussioner förs med Skarpnäck och Enskede-Årsta-Vantör att ta del av varandras öppenvårdsbehandlingar, CRA och Pelaren. Beroendemottagningen har genomfört en intressant och välbesökt öppenvårdsmässa där all öppenvård i söderort presenterades.

De flesta av personalen i Vuxenenheten har fått utbildning i ASI (Addiction Severity Index), en strukturerad utredningsmetod, vilket medför möjlighet till bra och rättssäkra utredningar. Sysselsättning har kunnat erbjudas bland annat vid caféet på FarstaSteget, samt på Porten. Samverkan har utvecklats mycket positivt med Stiftelsen Hotellhem där FarstaStegets verksamheter är inrymda och med Söderledskyrkans verksamhet Kornet.

Stöd och service för personer med funktionsnedsättning inklusive socialpsykiatri

Bemötande av brukarna har varit i fokus vid enheterna. En bemötandedag genomfördes under året för personal där frågor kring brukarnas integritet, självbestämmande och delaktighet behandlades. Arbetet med att skapa rutiner och kompetens för en systematisk uppföljning av insatserna har fortsatt.

När det gäller samarbetet och samordning av insatser med landstingets psykiatriska verksamheter sker en kontinuerlig utveckling. Främst har det handlat om att förbättra arbetet med att upprätta gemensamma vårdplaner och skapa samarbetsrutiner för detta.

Boendestödsverksamheten har förberett sig för att kunna erbjuda stödinsatser till personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Det har rört sig om kompetensutveckling och teambuilding. Samarbetet mellan boendestödet inom socialpsykiatrin och äldreomsorgens hemtjänstinsatser har fungerat mycket bra

i arbetet med stöd till äldre med psykiatriska problem. Arbetet utvecklas kontinuerligt.

En hemflyttningsprocess har påbörjats under året gällande personer med funktionsnedsättning som idag är placerade på HVB-hem (hem för vård eller boende) och som är intresserade av flytta hem till stadsdelen. Stödboendet med enskilda lägenheter som förvaltningen driver har i samband med detta utökats. De traditionella insatserna i form av träningslägenheter och försökslägenheter är också en resurs som använts.

Utredningsmetoden DUR som tillämpas vid handläggningen används i ökad utsträckning och bidrar till att skapa bättre förutsättningar för att följa upp beslutade insatser. Metoden ger också ökat utrymme för brukarnas delaktighet i utformningen av insatserna.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Tak-över-huvudet- ● garantin (individ- och familjeomsorg)	100 %	100	100 %	Årsredovisning 2008
● Antal hemlösa	3 081 st	3 231 st	minska	Årsredovisning 2008
Andel hemtjänst i egen ● regi som bedrivs enligt gällande avtal	100 %	100 %	100 %	Årsredovisning 2008
Andel vård- och ● omsorgsboende i egen regi som bedrivs i enlighet med gällande avtal	100 %	100 %	100 %	Årsredovisning 2008
Andel omsorgspersonal ● med grundutbildning (äldreomsorg)	99 %	95 %	87 %	Årsredovisning 2008

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal nyttillkomna omsorgslägenheter för vuxna inom staden (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0	0	200 st	Årsredovisning 2008
Antal ej verkställda beslut enligt LSS eller SoL (stöd- och service till personer med funktionsnedsättning)	16 st	0 st	0 st	Årsredovisning 2008
Kommentar: Det har funnits svårigheter att rekrytera kontaktpersoner och det har även funnits svårigheter att matcha brukare och kontaktperson. Det beror på organisationsproblem och i flera fall har det funnits särskilt svårtillgodosedda behov och önskemål hos ett antal brukare.				
Andel upphandlad verksamhet som bedrivs i enlighet med gällande avtal (stöd- och service till personer med funktionsnedsättning)	100	100 %	100 %	Årsredovisning 2008
Andel av utredningar inom loF, barn och unga där metoden BBIC används	0 %	0 %	50 %	Årsredovisning 2008
Kommentar: Användandet av BBIC som metod, har pågått under hela året. Indikatorn mäts i Paraplysystemet. Registrering i Paraplysystemet förutsätter dock utbildning och licens. Utbildningen blev klar mycket sent på året.				
Andel av utredningar inom loF, socialpsykiatri där metoden DUR används	44,09 %	50 %	50 %	Årsredovisning 2008
Kommentar: Användande av DUR som utredningsverktyg är under utveckling.				
Andel individuella handlingsplaner inom loF, socialpsykiatri	84,84 %	100 %	100 %	Årsredovisning 2008

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Kommentar: Mallen för handlingsplanerna har omarbetats under våren 2008. Vissa problem kan uppstå i handläggningen. Genomförandeplanen hinner inte bli underskriven i tid. Ibland pga att brukaren avböjt insatsen innan genomförandeplan är färdigställd. I andra fall vill brukaren inte medverka till att göra en genomförandeplan. Antalet genomförandeplaner ökar dock successivt och har i slutet av året mer än fördubblats sedan våren.

Andel barn och unga i ♦ öppenvård (IoF)	45 %	50 %	öka	Årsredovisning 2008
--	------	------	-----	------------------------

Kommentar: Utfallet beror på de många långt tidigare beslutade familjehemsplaceringar som finns kvar.

Dessa avser 80 barn och utgör 67 % av dygnet-runtinsatserna 2008.

Bortsett från dessa skulle öppenvårdens andel vara ca 65 %.

Andel vuxna i öppenvård ● (individ- och familjeomsorg)	50,21 %	50 %	öka	Årsredovisning 2008
---	---------	------	-----	------------------------

Kommentar: Utfallet är beroende av att hemlösheten och behovet av boende är stort.

Boendeinsatserna svarar för 50 % av samtliga insatser. Boendeinsatser kan inte väljas i öppenvårdsform. Bortsett från boendeinsatserna utgör öppenvårdens andel ca 85 %

Totalkonsumtion av alkohol avseende ■ ungdomar i år 9 och år 2 gymnasiet	3,61 lit	2,87 lit	-10 %	Årsredovisning 2008
---	----------	----------	-------	------------------------

Kommentar: Vid den senaste undersökningen av ungdomars konsumtion av alkohol visas en uppgång av konsumtionen. Efter den analys om gjorts under hösten har det framkommit att de föräldrafria hemmafesterna bland tonåringar har ökat.

Antal ej verkställda beslut ● enligt LSS eller SoL (äldreomsorg)	0,17 %	0 %	minska	Årsredovisning 2008
--	--------	-----	--------	------------------------

Antal genomförda ● förebyggande hembesök	1 158 st	500 st	öka	Årsredovisning 2008
---	----------	--------	-----	------------------------

Kommentar: Personer över 75 år erbjuds även att komma till ett informationsmöte eller få skriftlig information som alternativ till hembesök. Antal uppsökta personer redovisas i indikatorn.

Antal genomförda ● grundutbildningar	45 st	45 st	öka	Årsredovisning 2008
---	-------	-------	-----	------------------------

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Anhörigas upplevelse av hur anhörigstödet fungerar	61	61 %	öka	Årsredovisning 2008
Upplevelsen av maten och måltidssituationen	67,2		öka	Årsredovisning 2008
Antal öppna dagverksamheter för äldre	3 st	3 st	öka	Årsredovisning 2008
Antal verksamheter som drivs i samarbete med frivilligorganisationer	8	8 st	öka	Årsredovisning 2008
Antal ej verkställda domar (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0 st	0 st	0 st	Årsredovisning 2008
Andel av utredningar där strukturerade metoder för utredning av missbruk används	40 %	50 %	50 %	Årsredovisning 2008
Kommentar: Utbildning i ASI har genomförts successivt under året. Antalet genomförda utredningar har inte hunnit bli så många som var förväntat.				
Sysselsättningsgraden bland personer med psykiska funktionsnedsättningar	90 %	80 %	tas fram 2008	Årsredovisning 2008
Kommentar: Beroende på de olika sökandes behov kan det ibland vara svårt att få fram passande sysselsättning.				
Antal stadsdelsnämnder som erbjuder dagkollo för äldre	1 st	1 st	100 %	Årsredovisning 2008
Antal ej verkställda domar (äldreomsorg)	0 st	0 st	0 st	Årsredovisning 2008

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal ej verkställda domar (individ- och familjeomsorg)	0 st	0 st	0 st	Årsredovisning 2008
Antal ej verkställda beslut enligt SoL och LSS (individ- och familjeomsorg)	0 st	0 st	0 st	Årsredovisning 2008
Andelen nöjda omsorgstagare (äldreomsorg)	79	79 %	79 %	Årsredovisning 2008
Andel familjehem med grundutbildning	75 %	100 %	100 %	Årsredovisning 2008
Kommentar: Målsättningen är att alla familjehem ska ha en grundutbildning. Ansvaret för verkställandet ligger på socialtjänstförvaltningen. Förvaltningen bedömer att utbildningen för många av de familjehem där placeringen varit långvarig, behöver kompletteras.				
Andel som någon gång använt narkotika bland ungdomar i år 9 och år 2 i gymnasiet	16 %	15 %	-10%	Årsredovisning 2008
Kommentar: Vid den senaste undersökningen om ungdomar någon gång använt narkotika påvisas en ökning bland ungdomarna i gymnasiet med 1 procentenhet medan resultatet i årskurs 9 är en minskning med 2 procentenhet är.				
KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse	
I samarbete med brand- och räddningsnämnden kontinuerligt genomföra informationsinsatser och förebyggande åtgärder för att förbättra brandskyddet för identifierade riskgrupper	2008-01-01	2010-12-31		
Stadsdelsnämnderna ska samverka i planering och utbyggnad av olika boendeformer för personer med psykiska funktionsnedsättningar	2008-01-01	2010-12-31		
Genomföra insatser för att förbättra matkvaliteten och måltidsupplevelsen	2008-01-01	2010-12-31		

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Erbjuda alla över 75 år, som inte är beviljade annan insats, ett förebyggande hembesök i samarbete med landstinget	2008-01-01	2010-12-31	
Andelen timanställda i personalgrupperna ska minska	2008-01-01	2010-12-31	
Öppna dagverksamheter och träffpunkter ska erbjudas äldre	2008-01-01	2010-12-31	
Alla boende på vård- och omsorgsboende har rätt till utevistelse	2008-01-01	2010-12-31	
Tillhandahålla vaktmästartjänster för äldre, "fixare", för alla som fyllt 75 år	2008-01-01	2010-12-31	
Dagkollo ska erbjudas äldre	2008-01-01	2010-12-31	
Nya riktlinjer för biståndsbedömning införs (Äldreomsorg)	2008-01-01	2008-12-31	
Kommentar: De nya riktlinjerna är förankrade på beställaravdelningen.			
Hemtjänstpersonal ska erbjudas handledning	2008-01-01	2010-12-31	
Vård- och omsorgspersonal erbjuds grundutbildning	2008-01-01	2010-12-31	
Utveckla det förebyggande arbetet bland barn och ungdomar	2007-01-01	2010-12-31	
Redovisa resultat av insatser för personer med missbruk och psykisk ohälsa	2008-01-01	2008-12-31	
Kommentar: Saknas särredovisning vad gäller resultat av insatser för personer med dubbeldiagnoser.			
Utveckla samarbetsformer med landstinget för personer med psykisk ohälsa och/eller missbruk	2007-01-01	2008-12-31	
Kommentar: Utvecklingsarbete pågår vid Gullmarsplans beroendemottagning där stadsdelarna sydost och landstingets beroendevård och psykiatri finns samlokaliserade.			
Införa fler evidensbaserade metoder	2007-01-01	2008-12-31	

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kommentar: Metoderna BBIC, DUR och ASI används nu inom verksamhetsområdet.			
Hyressättningen av bostäder för boende ☒ enligt LSS ska revideras så att tillgången till gemensamhetsutrymme beaktas	2008-01-01	2008-12-31	
Kommentar: Detta är genomfört.			
Utbyggnad och utveckling av variation i ● utbudet av boenden enligt LSS ska fortgå och intensifieras	2008-01-01	2010-12-31	
Informera om möjligheter att välja utförare ● och boende	2008-01-01	2010-12-31	
Genomföra kompetensutvecklingsinsatser, ● särskilt inom demensområdet	2008-01-01	2010-12-31	
● Utveckla valfriheten inom äldreomsorgen	2008-01-01	2010-12-31	
Utveckling och behovsanpassning av vård- ● och omsorgsboenden ska fortgå	2007-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:

En god brukardialog ska finnas inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

● Uppfylls helt

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel enheter som utarbetat ● brukar/anhörigenkäter anpassade utifrån målgruppen	100	100 %	Årsredovisning 2008
Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Alla enheter ska senast 31 maj tagit fram ☒ brukar/anhörigenkäter anpassade utifrån målgruppen	2008-01-01	2008-05-31	

NÄMNDMÅL:
Kvaliteten i verksamheterna ska följas upp systematiskt.

 Uppfylls helt

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel enheter där "Dialogmöten" med förvaltningsledningen genomförts.	100	100 %	Årsredovisning 2008

NÄMNDMÅL:
Sysselsättning och arbetspraktik för personer med funktionsnedsättning ska förbättras och effektiviseras.

 Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
En översyn görs av sysselsättningen inom avdelningen för personer med funktionsnedsättning under 1:a kvartalet 2008	2008-01-01	2008-03-31	

NÄMNDMÅL:
Stödet till personer med både missbruksproblem och psykisk funktionsnedsättning ska samordnas med landstinget.

 Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Lokala rutiner och samarbetsformer skall tas fram tillsammans med landstingets beroendevård och psykiatri.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:
Samverkansinsatser för att motverka hemlöshet ska utvecklas.

 Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:

Personer med psykisk funktionsnedsättning och/eller missbruksproblematik ska erbjudas en sammanhållen boendekedja.

☒ Uppfylls helt

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
☒ Antal boenden med individuellt anpassat stöd	82	75 st	Årsredovisning 2008

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Behovsinventering av boendeformer görs.	2008-01-01	2008-04-30	

NÄMNDMÅL:

Utbudet av öppna dagverksamheter och sommaraktiviteter för äldre ska utvecklas i samverkan med frivilligorganisationer och pensionärsföreningar.

☒ Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:

Öppenvården ska öka i andel.

☒ Uppfylls helt

Öppenvården har utvecklats under året och kommer att fortsätta utvecklas 2009.

NÄMNDMÅL:

Strukturerade metoder ska användas i utredningsarbete inom individ- och familjeomsorgen.

☒ Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ I utredningar inom Barn och ungdom används i högre utsträckning BBIC.	2008-01-01	2008-12-31	
☒ I utredningar inom socialpsykiatri används metoden DUR.	2008-01-01	2008-12-31	

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
I utredningar inom Vuxenheten används i ☒ högre utsträckning strukturerad metod, t ex ASI	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:
"Fixartjänsten" ska vara känd och väl använd av äldre som fyllt 75 år.

☒ Uppfylls helt

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
☒ Antal uppdrag	246	450 st	Årsredovisning 2008

Kommentar: Olika typer av informationsinsatser om vaktmästartjänsten har genomförts, till exempel annonsering och utdelning av broschyrer.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Återkommande annonsering.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:
Vård- och omsorgsboendena ska erbjuda en meningsfull tillvaro med ett varierat utbud av sociala aktiviteter utifrån de äldres behov.

☒ Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:
De äldre ska erbjudas god och näringsriktig mat och en inbjudande måltidsituation.

☒ Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ De äldre ska vara delaktiga i matplaneringen.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:
Medarbetare inom äldreomsorgen ska ha adekvat utbildning.

☒ Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:
Stödet till personer som vårdar och hjälper närstående ska stärkas.

 Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Mötesplats för anhöriga öppnas 2008.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:
För att bibehålla hälsa och livskvalitet ska alla över 75 år erbjudas ett hembesök.

 Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Besöket planeras i samverkan med landstinget.	2008-02-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:
Den äldre ska ha inflytande över sin vardag utifrån sina individuella behov.

 Uppfylls helt

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
☒ Andel genomförandeplaner	69	100 %	Årsredovisning 2008

Kommentar: Alla enheter inom äldreomsorgen har aktivt arbetat med att utbilda medarbetarna i dokumentation för att säkerställa brukarnas rätt till en genomförandeplan över utförande av insatserna. Antalet brukare som har en genomförandeplan har därmed ökat.

NÄMNDMÅL:

Socialstyrelsens ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet i hälso- och sjukvården ska vara förankrad i vård- och omsorgsboenden.

● Uppfylls helt

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel vård- och omsorgsboenden där ledningssystemet är förankrat.	100	100 %	Årsredovisning 2008

NÄMNDMÅL:

Verksamheternas allmänna och gemensamma utrymmen ska vara inbjudande och välvårdade.

● Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Kunskap om hur man inreder utifrån olika målgruppers funktionsnedsättning inhämtas.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:

För personer med psykisk funktionsnedsättning ska gemensamma vårdplaner upprättas med landstingspsykiatri.

◆ Uppfylls delvis

Samarbete finns och fungerar. Vårdplaner upprättas dock inte alltid gemensamt på grund av tidsbrist.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.4 Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare

● Uppfylls helt

Samverkan

Arbetet med att öka medarbetarnas delaktighet och att förbättra arbetsmiljöarbetet fortsatte under året. En partsammansatt grupp har arbetat fram en överenskommelse grundad på det kommuncentrala kollektivavtalet om

förnyelse, arbetsmiljö och samverkan i Stockholm (FAS 05). Samverkansöverenskommelsen har diskuterats i förvaltningsgruppen. Arbetet upplevdes som utvecklande och nästa steg är att gruppen under 2009 utarbetar en avsiktsförklaring till överenskommelsen och därefter gemensamt introducerar materialet i de olika verksamheterna.

Medarbetarenkät 2008

Den medarbetarenkät som har genomförts i hela staden gav ett klart godkänt betyg för arbetsförhållandena i förvaltningen. Resultatet blev att Nöjd-Medarbetar-Index (NMI) låg på 62 jämfört med 59 för staden som helhet. Många faktorer hamnade på betygsindex 70 eller högre. Dessa faktorer var medarbetarskap, trivsel, arbetsklimat, delaktighet, utveckling och kompetens, organisation, ledarskap samt chefer. Enkäten visade att stadsdelens förbättringsområden i första hand ligger inom faktorerna arbetsbelastning och hälsa. Detta har beaktats i planeringen av 2009.

Hälsoarbete

2008 års mål med en sjukfrånvaro på 7,9 % har inte uppnåtts, siffrorna visar dock på en minskning med 0,6 procentenheter. Frisknärvaron är beräknad till 28 %. Förvaltningens chefer har arbetat fokuserat och med olika insatser för att få ner sjuktalen i förvaltningen. De har arbetat dels utifrån ett hälsofrämjande perspektiv i syfte att bevara och stärka hälsan hos våra medarbetare och dels utifrån ett rehabiliteringsperspektiv i syfte att få anställda med sjukfrånvaro åter i arbete.

Förvaltningen har en ny friskvårdspolicy och alla enheter har, efter att ha kartlagt befintliga hälsorisker samt utrett behov av hälsofrämjande och förebyggande insatser, arbetat fram egna hälsoplaner. Hälsoplanerna är framtagna utifrån de tre behovsnivåerna organisation, arbetslag och medarbetare. Kartläggningarna på de olika enheterna har visat att hälsoläget är relativt likartat i förvaltningen oavsett verksamhetsområde och befattning. Riskfaktorer är ofta stress, kost och tobak. Hälsoplanerna har till exempel innehållit friskvårdsaktiviteter som stavgång och promenader på arbetsplatsen (talking by walking), styrketräning, rökavvänjningsgrupper och hälsoprofiler med avsikt att medvetandegöra och förbättra medarbetarens livsstil. Enheternas arbetslag har utsett hälsocoacher vilka har utbildats via STAR. Förnyade policydokument som rör arbetsmiljö samt alkohol och droger har också tagits fram.

Ett projekt, Friska medarbetare i Farsta, har utarbetats och arbetsättet började tillämpas i slutet av året. Projektet innebär ett nära samarbete mellan medarbetare, chefer, företagshälsovården och försäkringskassan.

Ledarskapsprogrammet

En ledarprofil har utarbetats som bland annat poängterar chefens ansvar att skapa en öppenhet och samverkan för en god och hälsosam arbetsmiljö med ett positivt arbetsklimat. Förvaltningens ledarutvecklingsprogram för enhetschefer startade i maj 2008 och pågår till och med september 2009.

Ledarskapsprogrammet fokuserar på områdena kommunikation och bemötande, hälsofrämjande ledarskap och det coachande ledarskapet. Varje enhetschef har utarbetat en individuell handlingsplan med målsättningen att utveckla sitt ledarskap och omsätta sina slutsatser och idéer i sitt vardagsarbete. Efter varje avslutat område har enhetschefernas handlingsplaner följts upp individuellt.

Under året genomfördes åtta chefsforum med olika teman och gruppdiskussioner. Frågor som togs upp var bland annat friskvårds- och kommunikationspolicyn, arbetet med hälsoplaner och en omvärldsdag med innehållet "så här ser det ut i Farsta", Vision 2030- Ett Stockholm i världsklass och EU:s påverkan på kommuner i vardagen. På chefsforum har också olika utvecklingsområden inom förvaltningen presenterats och diskuterats.

Under året genomfördes totalt fjorton projekt inom olika verksamheter i förvaltningen. För att ta tillvara kunskaperna från projekten och för att goda resultat ska leva vidare i ordinarie verksamhet har ett förslag till strategi om hur projektresultat skall förankras och kommuniceras i organisationen. Under våren ska det färdiga förslaget på strategi presenteras.

Personalbokslut

I syfte att ge en nyanserad bild av personalsituationen i stadsdelen har ett personalbokslut arbetats fram som innehåller en sammanställning av antal anställda, arbetad tid, befattningar, köns- och ålderssammansättning med mera. Bokslutet ligger med som bilaga till årsredovisningen.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
🔴 Sjukfrånvaro	9,1 %	7,9 %	8 %	Årsredovisning 2008
🔴 Medarbetarindex	62		tas fram 2008	Årsredovisning 2008
🔴 Frisknärvaro	28 %		tas fram 2008	Årsredovisning 2008
🔴 Personalomsättning (externt)	5,3 %		tas fram 2008	Årsredovisning 2008

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Personalomsättning ☐ (internt)	1,5 %		tas fram 2008	Årsredovisning 2008

NÄMNDMÅL:

Farsta ska utveckla attraktiva och hälsosamma arbetsplatser.

☒ Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Hälsosamma arbetsplatser	2008-01-01	2008-04-30	

NÄMNDMÅL:

Medarbetarna ska få kompetensutveckling.

☒ Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Kompetensutvecklingsplan tas fram.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:

Cheferna ska utveckla det personliga och hälsofrämjande ledarskapet.

☒ Uppfylls helt

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:
3.Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Bokslutet för 2008 visar ett överskott på 6,1 mnkr före resultatöverföringar och 1,9 mnkr efter. Årets resultat motsvarar 0,5 procent av driftbudgeten. Förvaltningen för över 4,2 mnkr från årets resultat till resultatfonden. Fonden uppgår då till 5,6 mnkr. Överskott finns inom administration, förskola, äldreomsorg samt fritidsverksamhet. Underskott finns verksamhetsområdena individ och familjeomsorg, funktionshinder, flyktingmottagande och ekonomiskt bistånd.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
3.1 Budgeten ska vara i balans

● Uppfylls helt

Årets bokslut har upprättats enligt god redovisningssed och i överrensstämmelse med stadens riktlinjer.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Nämndens □ budgetföljsamhet efter tekniska justeringar		100 %	100 % (inga avvikande årsmål på nämndnivå)	Årsredovisning 2008
Nämndens □ budgetföljsamhet före tekniska justeringar (%)		100 %	100 % (inga avvikande årsmål på nämndnivå)	Årsredovisning 2008
Nämndens ● prognossäkerhet T1	100,09 %		+/- 1% (inga avvikande årsmål på nämndnivå)	Årsredovisning 2008
Nämndens andel □ indikatorer med hög måluppfyllelse		100 %	tas fram 2008	Årsredovisning 2008
Nämndens ● prognossäkerhet T2	100,55 %		+/- 1% (inga avvikande årsmål på nämndnivå)	Årsredovisning 2008

NÄMNDMÅL:

Verksamheten ska rymmas och utvecklas inom givna ramar.

● Uppfylls helt

NÄMNDMÅL:

De ekonomiska prognoserna ska vara tillförlitliga.

● Uppfylls helt

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Alla chefer ska erbjudas utbildning kring prognoser	2008-02-01	2008-04-30	

Analys av resultaträkning - Uppföljning av driftbudget

Ekonomiskt utfall i sammanfattning

Justerad budget 2008

Farsta stadsdelsnämnd har totalt haft en nettobudget på 1 114,6 mnkr för år 2008. I beloppet ingår tilläggsanslag och prestationsförändringar med 30,3 mnkr som kommunstyrelsen tillstyrkt under året. Utöver detta har nämnden anmält omslutningsförändringar på 103,7 mnkr. Dessutom har nämnden haft en investeringsbudget på 5,1 mnkr.

Tilläggsanslagen avser följande:

Dagverksamhet för hemlösa 0,9

Farsta sjukhem 1,0

Farsta hotellhem 0,6

Sommarkollo 0,3

Ekonomiskt bistånd 2,6

Stimulansbidrag för utbyggnad av förskolor:

Sandåkra 0,8

Ekebergabacken 0,4

Stadsbudsvägen 16 0,4

Brunskogsbacken/Ullerudsbacken 0,4

Budgetutfall per verksamhetsområde

Verksamhet	Just budget 2008		Utfall 2008		Avvikelse	Avvikelse 2007
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Nämnd- och förvaltningsadministration	42,1	0,0	41,8	-0,6	0,9	6,1
Individ- och familjeomsorg	121,4	-8,5	140,3	-18,3	-9,1	-1,4
varav socialpsykiatri	42,2	-5,9	42,1	-5,0	-0,8	-3,2
Flyktingmottagande	5,1	-0,3	5,6	-0,2	-0,6	-0,1
Stadsmiljöverksamhet	11,9	0,0	10,9	-0,2	1,2	0,6
varav avskrivningar och intern ränta	1,7	0,0	1,6	0,0	0,1	0,2
Förskoleverksamhet	217,8	-12,9	213,4	-18,3	9,8	8,0
Äldreomsorg	542,7	-73,2	554,6	-90,0	4,9	-9,6
Stöd- och service till pers m funktionsnedsättning	164,0	-22,0	168,2	-24,0	-2,2	-5,2
Fritid och kultur	32,6	-5,0	31,9	-6,2	1,9	-1,6
Ekonomiskt bistånd	96,0	-2,4	96,3	-2,3	-0,4	3,9
Arbetsmarknadsåtgärder	11,4	-6,1	13,5	-7,9	-0,3	-0,2
Total drift	1 245,0	-130,4	1 276,5	-168,0	6,1	0,5
Resultatfond från 2007, överskott					1,5	
Resultatfond till 2009, överskott					-5,6	
Total inkl resultatöverföring					1,9	
Investeringar	5,1		5,1		0,0	1,7

* Inklusive resultat för skolbarnomsorg, grundskola och särskola

Bokslutet för nämndens verksamhet visar ett överskott på 6,1 mnkr före resultatöverföringar och 1,9 mnkr efter. De områden som under året inte uppfyllt målet "budget i balans" är framförallt insatser för barn och ungdomar, socialpsykiatri och funktionsnedsättning. Externa konsulter har anlåtats under hösten och gjort en översyn av dessa verksamheter. De har lämnat förslag på ett antal åtgärder som förvaltningen kommer att arbeta med under 2009. Kostnaderna för försörjningsstöd var i stort sett oförändrade de sju första

månaderna under 2008. Under augusti till november minskade antalet hushåll med 81 men under december ökade antalet hushåll med 40.

Jämförelse av kostnader och intäkter med föregående år

Kostnads- och intäktsutveckling per kontogrupp

Mnkr	2007	2008
Bidrag och ersättningar	-40	-46
Försäljning	-38	-36
Taxor och avgifter	-27	-30
Övriga externa intäkter	-48	-56
Summa intäkter	-153	-168
Lokalkostnader	77	86
Personalkostnader	616	642
Försörjningsstöd	80	78
Övriga externa kostnader	439	471
Summa kostnader	1 212	1 277
Nettokostnad	1 059	1 109

Intäkter

Intäkterna har ökat med 15 mnkr. Av detta beror 5 mnkr på ökade intäkter från Migrationsverket för ensamkommande flyktingbarn. Övrig ökning beror på ökade föräldraavgifter på grund av fler barn inom förskola, ökade intäkter inom äldreomsorg samt intäkter från utbildningsförvaltningen avseende fritidsklubbar.

Kostnader

Kostnaderna har ökat med 65 mnkr. Personalkostnaderna har ökat med 26 mnkr vilket beror på nystartade verksamheter inom förskolan samt på löneökningar. Övriga externa kostnader har ökat med 32 mnkr vilket främst beror på prisökningar för köp av verksamhet, ökat köp av platser inom daglig sysselsättning och barn och ungdom. Lokalkostnaderna har ökat med 9 mnkr, vilket beror på hyreshöjningar, fler lokaler inom förskolan samt ökad hyreskostnad för Farsta sjukhem på grund av ändrad moms.

Kostnads- och intäktsutveckling per verksamhetsområde

Verksamhet Mnkr	Utfall 2007		Utfall 2008		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter
Nämnd- och förvaltningsadministration	43,5	-1,0	41,8	-0,6	-1,7	0,4
Individ- och familjeomsorg	125,9	-14,8	140,3	-18,3	14,4	-3,5
varav socialpsykiatri	43,4	-5,2	42,1	-5,0	-1,3	0,2
Flyktingmottagande	8,8	-0,1	5,6	-0,2	-3,2	-0,1
Stadsmiljöverksamhet	14,9	-5,7	10,9	-0,2	-4,0	5,5
Förskoleverksamhet	186,6	-15,0	213,4	-18,3	26,8	-3,3
Äldreomsorg	522,9	-77,0	554,6	-90,0	31,7	-13,0
Stöd- och service till pers m funktionsnedsättning	158,2	-22,0	168,2	-24,0	10,0	-2,0
Fritid och kultur	28,6	-1,7	31,9	-6,2	3,3	-4,5
Ekonomiskt bistånd	99,2	-2,8	96,3	-2,3	-2,9	0,5
Arbetsmarknadsåtgärder	23,3	-13,3	13,5	-7,9	-9,8	5,4
Total drift	1 211,9	-153,4	1 276,5	-168,0	64,6	-14,6

Individ och familjeomsorg

Kostnaderna inom individ och familjeomsorg har ökat med 14,4 mnkr. Detta beror på fler placeringar av barn och ungdomar. Av dessa avser 5 mnkr ökade kostnader för ensamkommande flyktingbarn. Motsvarande belopp har erhållits från Migrationsverket som intäkt.

Flyktingmottagande

Kostnaderna har minskat på grund av att antal flyktingar har minskat i förhållande till 2007.

Stadsmiljö

Kostnader och intäkter har minskat inom stadsmiljö, vilket beror på ändrat ansvar för vinterväghållning.

Förskola

Kostnaderna inom förskola har ökat med 26,8 mnkr, vilket beror löneökningar samt fler inskrivna barn än 2007. Även intäkterna har ökat till följd av det ökade barnantalet.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens kostnadsökning beror på löneökningar samt att fler äldre har fått insatser. Den kraftiga intäktsökningen beror främst på att verksamhetsområdet haft ett stort antal externfinansierade projekt under året samt att de ökade antalet insatser medfört ökade intäkter från taxor och avgifter.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Kostnaderna inom verksamhetsområdet har ökat med 10,0 mnkr, vilket beror på köp av fler platser inom daglig sysselsättning samt ökade kostnader för LASS. Intäkterna har ökat med 2,0 mnkr vilket främst beror på försäljning av platser inom daglig sysselsättning.

Fritid och Kultur

Både kostnads- och intäktssidan har ökat inom verksamhetsområdet, vilket beror på ändrat ansvarsförhållande för fritidsklubbar.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd har minskat i förhållande till 2007 till följd av färre hushåll.

Jämförelse prognoser – utfall

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	1,9	0,3	0,0

Prognoserna i tertialrapporterna stämmer totalt väl överens med utfallet i bokslutet.

Nämnd och gemensam administration

Verksamhet	Just budget 2008		Utfall 2008		Avvikelse	Avvikelse 2007
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Nämnd och ledning	5,8	0,0	6,3	0,0	-0,5	5,3
Kansli o personal	14,4	0,0	15,2	-0,3	-0,5	0,6
Ekonomi, lokaler och IT	21,9	0,0	20,3	-0,3	1,9	0,2
Summa	42,1	0,0	41,8	-0,6	0,9	6,1

Avvikelse i % 2,1% 12,6%

Utfall jämfört med budget

Underskottet inom nämnd, ledning, kansli och personal beror på högre kostnader än budgeterat för flytt till nya förvaltningslokaler. Överskottet inom ekonomi, lokaler och IT beror på vakanta tjänster inom ekonomiavdelningen samt lägre kostnader än budgeterat för inventarier inom IT.

Jämförelse prognoser – utfall

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	0,9	0,8	1,0

Prognoserna i tertialrapporterna stämmer väl överens med utfallet i bokslutet.

Individ och familjeomsorg

Verksamhet	Just budget 2008		Utfall 2008		Avvikelse	Avvikelse 2007
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Gem. Kostnader	4,1	0,0	3,8	0,0	0,3	1,8
Barn och ungdom	48,6	-1,2	67,4	-10,2	-9,8	0,6
Vuxeninsatser	26,5	-1,4	27,0	-3,1	1,2	-0,6
Socialpsykiatri	42,2	-5,9	42,1	-5,0	-0,8	-3,2
Summa	121,4	-8,5	140,3	-18,3	-9,1	-1,4

Avvikelse i % -8,1% -1,3%

Utfall jämfört med budget

Barn och Ungdom

Verksamheten redovisar ett underskott på 9,8 mnkr. Underskottet beror på att antalet placerade barn och ungdomar på olika HVB-hem (hem för vård eller boende) har ökat under perioden april till december. Det har under 2008 varit dubbelt så många barn placerade på HVB-hem, i förhållande till tilldelad budget. Det beror på att ett ökat antal placeringar har beslutats och att flera placeringar pågått under längre tid än planerat.

Barn och ungdomsenheten har de senaste åren haft en mycket stor ärendetillströmning vilket renderat i ett ökat antal påbörjade utredningar. Sedan 2006 har antalet inledda utredningar ökat med 62 procent. En allmän bild är även att ungdomar som anmäls har en svårare och komplexare problematik i jämförelse med tidigare. I många fall har även riskbeteendet blivit så omfattande att läget är akut när anmälningarna inkommer. Detta gör att öppenvården haft svårt att tillgodose behoven hos dessa ungdomar eftersom det i det akuta läget finns ett stort behov av kontroll och tillsyn som snabbast kan ges på institution.

Förvaltningen anlitade under hösten en extern konsult som genomfört en översyn av verksamheten för barn och ungdom. Översynen visade bland annat på behov av att se över organisationen, arbetet med institutionsplaceringar, samarbetet mellan myndighetsutövning och öppenvård och nödvändigheten av att ta ett samlat grepp om det förebyggande arbetet vid stadsdelen. Förvaltningen genomför under 2009 åtgärder bland annat utifrån konsulternas förslag.

Vuxna

Verksamheten för vuxeninsatser redovisar ett överskott på 1,2 mnkr. Överskottet finns inom öppenvård för vuxna och då främst inom enhet Porten (dagverksamhet för hemlösa), vilken kom igång i egna lokaler först under november månad.

Socialpsykiatri

Verksamheten redovisar ett underskott på 0,8 mnkr. Socialpsykiatrins beställare redovisar ett underskott på 3,2 mnkr. Underskottet beror främst på högre kostnader för boendestöd och hemtjänst än budgeterat. Utförarenheterna inom socialpsykiatri redovisar ett överskott på 2,4 mnkr. Överskottet finns inom stödboende Frimärket och boendestöd. Frimärket är nystartat från och med 2008 och anslagsfinansierades under året på grund av svårigheter att bedöma personalbehovet. Detta innebär att enheten under tilldelats för mycket i budget.

Utförarenheternas resultat (socialpsykiatri)

(tkr) Verksamheter	Brutto- budget	Nettoav- vikelse 2008	Resultat i % av omslutning
Emma	1 500	-199	-13,3
Emma it	1 232	113	9,2
Hunddagis	1 375	-118	-8,6
Edö restaurang	3 861	391	10,1
Lingberga	3 794	268	7,1
Boendestöd	6 523	779	11,9
Stödboende Frimärket	3 400	1 162	34,2
Summa	21 685	2 396	11,0

Jämförelse prognoser - utfall

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Individ- och familj	-8,3	-7,3	-1,0
Socialpsykiatri	-0,8	-0,4	-0,2
Nettoutfall	-9,1	-7,7	-1,2

Differensen mellan prognoserna i tertialrapport 1 och bokslutet är stor, vilket beror på att antalet placerade barn och ungdomar ökade under vår och sommar. Skillnaden mellan bokslut och tertialrapport 2 beror på att kostnaderna för placerade barn och ungdomar på olika HVB (hem för vård och boende) inte minskade enligt den planering som fanns, på grund av att det inte var möjligt med planerade alternativ för dessa ungdomar. I övrigt stämmer bokslutet väl överens med tertialrapporterna.

Flyktningmottagande

Verksamhet	Just budget 2008		Utfall 2008		Avvikelse	Avvikelse 2007
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Flyktningmottagande	5,1	-0,3	5,6	-0,2	-0,6	-0,1
Summa	5,1	-0,3	5,6	-0,2	-0,6	-0,1

Avvikelse i % -12,5% -1,2%

Utfall jämfört med budget

Verksamheten redovisar ett underskott på 0,6 mnkr. Detta beror på att antalet mottagna flyktingar har minskat, men den gemensamma administrationen har ännu inte anpassats fullt ut till den lägre budgetnivån.

Jämförelse prognoser – utfall

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	-0,6	-1,7	-1,6

Differensen mellan prognosen i tertialrapporterna och bokslutet beror på att antalet flyktingar minskade mer än beräknat under årets fyra sista månader.

Stadsmiljö

Verksamhet	Just budget 2008		Utfall 2008		Avvikelse	Avvikelse 2007
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Parkskötsel	10,2	0,0	9,3	-0,2	1,1	0,4
Räntor o avskrivningar	1,7	0,0	1,6	0,0	0,1	0,2
Summa	11,9	0,0	10,9	-0,2	1,2	0,6

Avvikelse i % 10,1% 5,3%

Utfall jämfört med budget

Verksamheten redovisar ett överskott på 1,2 mnkr, vilket beror på att entreprenadavtalet för parkskötsel är förmånligt.

Jämförelse prognoser – utfall

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	1,2	1,0	0,5

Prognoserna i tertialrapporterna stämmer väl överens med utfallet i bokslutet.

Förskola

Verksamhet	Just budget 2008		Utfall 2008		Avvikelse	Avvikelse 2007
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto *
Resultatenheter	155,0	0,0	152,7	-1,9	4,2	
Hyrer och lokaldrift	21,7	0,0	23,5	0,0	-1,8	
Lokalåtgärder	7,0	0,0	5,9	-2,0	3,1	
Löner förskolechefer	4,3	0,0	4,5	-0,6	0,4	
Barn i behov av särskilt stöd	17,2	0,0	15,8	0,0	1,4	
Övrigt	10,5	-12,9	9,4	-13,8	2,0	
Öppen förskola	2,1	0,0	1,6	0,0	0,5	
Summa	217,8	-12,9	213,4	-18,3	9,8	8,0
Resultatfond från 2007, överskott					1,5	
Resultatfond till 2009, överskott					-5,6	
Summa efter resultatöverföring					5,7	11,9

Avvikelse i %

2,8%

3,4%

* Då skolbarnomsorg, grundskola och särskola ingick i 2007 års resultat så redovisas ingen uppdelning av resultatet.

Utfall jämfört med budget

Verksamheten redovisar ett överskott på 9,8 mnkr före resultatöverföring och 5,7 efter. Överskottet beror främst på att barnantalet under året ökat, samt att planerade investeringar senarelagts. Antalet barn har under året ökat med 145.

Jämförelse prognoser – utfall

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall *	5,7	4,0	1,3

* Efter

resultatöverföring

Differensen mellan tertialrapporterna och bokslutet är förhållandevis stor, framförallt i förhållande till tertialrapport 1. Detta beror på att prognoserna baserades på färre antal inskrivna barn än det faktiska utfallet samt att en avsatt reserv inte tagits i anspråk. Resultatenheternas resultat i bokslutet är betydligt bättre än i lämnade prognoser.

Äldreomsorg

Verksamhet	Just budget 2008		Utfall 2008		Avvikelse	Avvikelse 2007
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Hemtjänst o servicehus	140,3	-9,5	139,3	-10,9	2,4	-7,2
Särsk. boenden	371,4	-63,7	385,1	-79,1	1,7	-2,1
Biståndsbedömning,					0,0	
dagverksamhet,					0,0	
rehabilitering och övrigt	31,0	0,0	30,2	0,0	0,8	-0,3
Summa	542,7	-73,2	554,6	-90,0	4,9	-9,6
Avvikelse i %					1,0%	-2,2%

Utfall jämfört med budget

Äldreomsorgen redovisar ett överskott på 4,9 mnkr. Överskottet ligger helt hos beställaren och beror på färre köp av platser i vård- och omsorgsboende än planerat. Även köp av hemtjänstinsatser var lägre än budgeterat under året. Jämfört med 2007 är resultatet en stor förbättring.

Under året har driften Hökarängens hemtjänst övergått till ett personalkooperativ och Ängsö som tidigare var en del av Edö har upphandlats av Attendo Care AB. Av Edös underskott avser hälften Ängsö. Införandet av valfrihetssystemet 1 juli innebar höjd dygnsersättning för både Edö och Farsta vård- och omsorgsboende då de boende har stort vårdbehov där. Farsta sjukhem har under andra halvåret genomfört ett stort antal åtgärder för att till 2009 ha en ekonomi i balans. Farsta Norra Hemtjänstenhet har under året haft minskade intäkter. Under sommaren var intäktsbortfallet som störst, och då semesterplanering samt vikarietillsättning redan var gjord resulterade detta i ett stort underskott för enheten. Under december infördes ett nytt schema på enheten i syfte att nå en ekonomi i balans under 2009. Personalkostnadsutvecklingen kommer noggrant att följas upp för att tidigt upptäcka behov av ytterligare åtgärder.

Utförarenheternas resultat

(tkr)	Brutto-	Nettoav-	Resultat i %
Hemtjänst	budget	vikelse 2008	av omslutning
Farsta Norra	16 408	-938	-5,7
Hökarängen	14 000	-519	-3,7
Farsta Östra	15 684	-53	-0,3
Farsta Västra	12 804	-217	-1,7
Farsta Södra	10 343	-261	-2,5
Summa	69 239	-1 988	-2,9

(tkr)	Brutto-	Nettoav-	Resultat i %
Särskilda boenden	budget	vikelse 2008	av omslutning
Postiljonen	56 726	149	0,3
Edö	77 451	-1 350	-1,7
Ängsö	6 889	-1 275	-18,5
Farsta sjukhem	106 226	-2 541	-2,4
Rehab	7 629	0	0,0
Summa	254 921	-5 017	-2,0
(tkr)	Brutto-	Nettoav-	Resultat i %
Övrig verksamhet	budget	vikelse 2008	av omslutning
Trygghetslarm	2 355	-369	-15,7
Summa	2 355	-369	-15,7

Jämförelse prognoser – utfall

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	4,9	5,7	1,5

Skillnaden mot T2: Utförarnas resultat försämrades under hösten, beställarens köp av platser i särskilt boende ökade något i förhållande till de mycket låga nivåerna under vår och sommar.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhet	Just budget 2008		Utfall 2008		Avvikelse	Avvikelse 2007
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Handläggning, övrigt	4,2	0,0	4,1	0,0	0,1	0,2
Insatser för personer m funktionsnedsättning	159,8	-22,0	164,1	-24,0	-2,3	-5,4
Summa	164,0	-22,0	168,2	-24,0	-2,2	-5,2
Avvikelse i %					-1,5%	-4,0%

Utfall jämfört med budget

Verksamheten redovisar ett underskott på 2,2 mnkr. Beställaren redovisar ett underskott på 2,6 mnkr, vilket beror på en ökning av sjukhemsplaceringar samt ett antal dyra LASS-ärenden (ärenden enligt lagen om assistansersättning). Utförarna redovisar ett sammanlagt överskott på 0,4 mnkr, vilket är en förbättring i förhållande till bokslutet 2007 med 3,9 mnkr. Samtliga utförarenheter har arbetat under året med justeringar i personalbemanningen för att anpassa kostnaderna till intäkterna och dessa åtgärder har givit effekt.

Jämförelse prognoser – utfall

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	-2,2	-2,8	-0,5

Skillnaden mellan tertialrapport 1 och 2 beror på fler sjukhemsärenden än prognostiserat. Resultatet i bokslutet blev i förhållande till tertialrapport 2 bättre. De åtgärder som vidtagits inom utförarenheterna under året är, justeringar i personalbemanning på samtliga utförarenheter samt en ansökan till Försäkringskassan om förhöjd timersättning i ett antal LASS-ärenden. Effekter av dessa åtgärder har uppnåtts när det gäller justeringar i personalbemanningen. När det gäller ansökan till försäkringskassan så har fortfarande inte något besked lämnats. På beställarsidan har resultatet blivit bättre på grund av minskade hemtjänstinsatser.

Utförarenheternas resultat

(tkr)	Brutto-	Nettoav-	Resultat i %
Daglig verksamhet	budget	vikelse 2008	av omslutning
Hökarängen	3 685	683	18,5
Farsta	7 110	1 016	14,3
Brevduvan	1 065	46	4,3
Summa	10 795	1 699	15,7
(tkr)	Brutto-	Nettoav-	Resultat i %
Gruppbofästäder	budget	vikelse 2008	av omslutning
Sköndal 1 o 2	13 800	429	3,1
Farsta Strand 1 - 4	16 150	-220	-1,4
Hökarängen, Strandliden 1 o 2	17 100	-1 437	-8,4
Summa	47 050	-1 228	-2,6
(tkr)	Brutto-	Nettoav-	Resultat i %
Övrig verksamhet	budget	vikelse 2008	av omslutning
Enheten för personligt stöd	15 997	-27	-0,2
Summa	15 997	-27	-0,2

Fritid och Kultur

Verksamhet	Just budget 2008		Utfall 2008		Avvikelse	Avvikelse 2007
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Fritidsverksamhet	25,2	-1,3	25,2	-2,1	0,8	-2,1
Kultur	1,1	0,0	1,0	0,0	0,1	0,5
Kollo	2,9	-1,0	2,8	-1,6	0,7	
Fritidsklubbar	2,7	-2,7	2,5	-2,5	0,0	
Konsumentrådgivning	0,7	0,0	0,4	0,0	0,3	0,0
Summa	32,6	-5,0	31,9	-6,2	1,9	-1,6

Avvikelse i % 6,9% -6,3%

Utfall jämfört med budget

Verksamheten redovisar ett överskott på 1,9 mnkr. Detta beror på vakanta tjänster samt överskott av budgeterade medel för övertalighet som inte behövde tas i bruk i den utsträckning som beräknades.

Jämförelse prognoser – utfall

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	1,9	1,3	0,0

I T1:an gick inte att göra en bedömning av hur stora kostnaderna för omorganisationen skulle bli på grund av att processen med personalneddragningar pågick under denna period.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Verksamhet	Just budget 2008		Utfall 2008		Avvikelse	Avvikelse 2007
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Ekonomiskt bistånd	74,9	-2,4	78,6	-2,3	-3,8	4,2
Handläggning	21,1	0,0	17,7	0,0	3,4	-0,3
Arbetsmarknadsåtgärder	11,4	-6,1	13,5	-7,9	-0,3	-0,2
Summa	107,4	-8,5	109,8	-10,2	-0,7	3,7

Avvikelse i % -0,7% 3,4%

Utfall jämfört med budget

Verksamheten för ekonomiskt bistånd redovisar ett underskott på 0,4 mnkr. Kostnaderna för försörjningsstöd var i stort sett oförändrade de sju första månaderna. Under augusti till november minskade antalet hushåll med 81 men under december ökade det med 40. Antalet hushåll som beviljades försörjningsstöd var under perioden januari-juli i snitt 892, under perioden augusti till december var snittet 840 hushåll.

Verksamheten för arbetsmarknadsåtgärder redovisar ett underskott på 0,3 mnkr, vilket beror på högre hyreskostnader än budgeterat.

Jämförelse prognoser – utfall

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	-0,7	-0,3	-1,0

Prognoserna i tertialrapporterna stämmer väl överens med utfallet i bokslutet.

Resultatenheter

Resultatenheterna ska, enligt regler för ekonomisk förvaltning, till 2009 föra med sig 100 procent av det uppkomna över- respektive underskott som uppstått till följd av enhetens eget handlande. Förvaltningen bedömer att detta krav uppfylls för samtliga resultatenheter. Resultatöverföringen får maximalt uppgå till fem procent av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett ackumulerat överskott på maximalt tio procent och ett underskott på maximalt fem procent av enhetens bruttobudget.

(tkr)	Brutto-	Fond	Årets resultat	Överföring	Resultat i % av
Förskolor	budget	från 2007	2008	till 2009	omslutning
Tallkrogens förskolor	24 700	530	1 141	1 671	4,6%
Gubbängens förskolor	25 110	-224	991	767	3,9%
Hökarängens förskolor	26 565	1 000	453	1 453	1,7%
Sköndals förskolor	29 630	-67	130	63	0,4%
Förskolan centrala Farsta/Fagersjö	30 519	-244	1 040	796	3,4%
Farsta strands förskolor	18 469	500	397	897	2,2%
Summa	154 993	1 495	4 153	5 648	2,7%

Resultatenheterna inom förskolan redovisar för 2008 ett överskott på 4,2 mnkr, överfört resultat från 2007 var 1,5 mnkr. Detta innebär en sammantagen resultatöverföring till 2009 på 5,6 mnkr för resultatenheterna.

Analys av balansräkning

Tillgångar (mnkr)	31/12 2007	31/12 2008
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	19 879 987	24 242 162
Kundfordringar	15 893 758	14 136 599
Diverse kortfristiga fordringar	135 904	286 151
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	23 326 174	29 842 218
Kassa och bank	850 000	850 000
Summa tillgångar	60 085 823	69 357 130

Skulder och eget kapital	31/12 2007	31/12 2008
Eget kapital	39 435 609	3 455 241
Kortfristiga skulder till kreditinstitut o kunder	-470 442	-416 532
Leverantörsskulder	-61 111 164	-42 211 071
Moms och särskilda punktskatter	0	0
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-37 939 826	-30 184 767
Summa skulder och eget kapital	-60 085 823	-69 357 130

Ökningen när det gäller anläggningstillgångar beror på de investeringar som gjorts under året. Ökningen på upplupna intäkter beror på intäkt från Migrationsverket. Leverantörsskulderna har minskat vilket främst beror på att stora leverantörer inom äldreomsorgen börjat fakturera i förskott.

Investeringar

Budgetutfall, investeringar

(mnkr)	Budget 2008	T1 2008	T2 2008	Bokslut 2008
Olympioplan	2,9	3,0	2,0	2,0
Högdalstopparna	1,6	2,0	1,6	1,6
Hökarängsbadet		0,3	0,7	1,0
Farsta strands bad		0,3	0,5	0,1
Sköndalsbro			0,4	0,3
Tallkrogsplan				0,1
Naturpark Svedmyra	0,6			
Summa	5,1	5,6	5,2	5,1

Parkinvesteringar har pågått på Olympioplan i Tallkrogen sedan 2007 och förväntas avslutas under 2009. Upprättande av lokal parkplan för Farsta stadsdelsområde, avslutades i samband med att planen antogs av stadsdelsnämnden i februari. Utveckling av Högdalstopparna, utförs i

samarbete med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och förväntas fortsätta 2009. En liten lekplats vid Sköndalsbrovägen har rustats upp. Projektet har avslutats under året. Upprustning av Hökarängsbadet har avslutats under året. Investeringsarbeten vid Farsta strandsbadet och Tallkrogsplan påbörjades hösten 2008 och avslutas under 2009.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

3.2 Effektivitet och fokus på kärnverksamheterna

● Uppfylls helt

Förvaltningen har sedan 2007 arbetat med att sänka de administrativa kostnaderna och effektivisera lokalutnyttjandet. År 2007 gjordes ett administrativt avdrag från alla verksamhetsområden på 4,5 %. I budget för 2009 är motsvarande avdrag på 3,6 %.

Kostnaderna för administrativa lokaler har minskat genom flytten som skedde under våren till en gemensam förvaltningslokal. Under 2008 har lokaler i alla verksamhetsområden setts över för att effektivisera lokalutnyttjandet.

Vidare har samtlig verksamhet sett över kostnader för administration och bemanning med syfte att förstärka verksamhetspersonal.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Administrationens andel av de totala kostnaderna	3,68 %	3,9 %	minska	Årsredovisning 2008
● Hyreskostnadernas andel av de totala kostnaderna för stadens verksamhet i egen regi	5,1 %	5,1 %	minska	Årsredovisning 2008
KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse	
● Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska samverka för ett effektivt och flexibelt lokalutnyttjande för de pedagogiska verksamheterna	2008-01-01	2010-12-31		

NÄMNDMÅL:

Medarbetare ska vara delaktiga i verksamhetens planering av innehåll och resursutnyttjande.

● Uppfylls helt

Synpunkter och klagomål

I förvaltningens verksamheter sker löpande möten med brukare, boenden, anhöriga etc. I dessa möten framförs dagligen synpunkter och klagomål som hanteras löpande i verksamheten. Dessa synpunkter och klagomål registreras inte alltid. Det är förvaltningens bedömning att detta är acceptabelt eftersom att en registrering av samtliga synpunkter och klagomål skulle innebära en omfattande administration. Förvaltning ska däremot alltid ha en positiv inställning till att synpunkter lämnas och se det som ett led i verksamhetens utveckling. Förvaltningen har under året sett över systemet för synpunkter och klagomål i syfte att göra administrationen enklare för enheterna. Inför 2009 införs en ny rutin och ett nytt system för rapportering av synpunkter och klagomål.

Nedan redovisas synpunkter och klagomål som registreras i förvaltningens system.

Kultur

Fyra klagomål har inkommit på kulturområdet, ett av dessa är att all service och kultur försvunnit från stadsdelsområde Hökarängen. Tre andra klagomål handlar om att sommarkonserterna i Farsta centrum inte genomfördes 2008. Alla har fått svar med förklaring att man under 2008 haft en annan uppläggnings av kulturbudgeten än tidigare.

Förskola

Inom förskoleverksamheten har det inkommit 21 olika klagomål. Tre av dessa har handlat om att barnet inte fått modersmålsundervisning. Stadsdelsförvaltningen har svarat att det inte ingår i förskolans ansvar att undervisa i barnens modersmål. Andra klagomål har handlat om att verksamheten försämrats, inga vikarier anställs, oro över att det finns manlig personal vid förskolan samt personalens förhållningssätt. Dessa synpunkter har behandlats av förskolechef tillsammans med personal och föräldrar.

I Sköndal har föräldragruppen vid den allmänna förskolan Färgkullan lämnat klagomål på verksamheten samt kontinuiteten då det gäller förskollärare. Ett föräldramöte har hållits för att klargöra de olika frågorna.

Förskolan 41:an och 44:ans föräldrar har lämnat synpunkter på verksamhetsförändringar som ska genomföras under 2009. Ett föräldramöte har hållits för att klargöra dessa frågor.

Äldreomsorgen

Under 2008 har 36 klagomål från äldre och deras anhöriga inkommit till äldreomsorgen. Av dessa klagomål har 13 rört maten, 10 städningen, 3 bemötande, 2 den medicinska omvårdnaden, 2 tvätten, 2 rutiner, 2 omvårdnaden, 1 trygghetslarmet samt 1 skada på egendom. Av de 13 klagomål som rörde maten så berodde 7 av dessa på felportionering som har föranlett avdrag på fakturorna för de enheter som har drabbats. Övriga klagomål på maten har åtgärdats bland annat genom att kostnader tagits bort från fakturan. De klagomål som inkommit om städningen har åtgärdats genom att kontakt tagits med städbolaget och i något fall

har byte av städfirma skett. Övriga klagomål har bland annat åtgärdats genom samtal med de äldre och deras anhöriga samt berörd personal.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Ett 20-tal klagomål har inkommit till biståndsenheten. Klagomålen har gällt bemötande och handläggningstid. Klagomålen har tagits upp på arbetsplatsträffar och med berörda handläggare. Under 2009 kommer utbildningsinsatser att genomföras.

På gruppboendestäder, enheten för personligt stöd och Farsta dagliga sysselsättning har sammanlagt 10 synpunkter och klagomål inkommit. Av dessa är två beröm för väl fungerande verksamhet på Sköndals gruppboendestad respektive Farsta dagliga sysselsättning. I övrigt gäller 4 klagomål bemanning och möjligheten att tillgodose hyresgästens behov. I samtliga fall har dialog förts med berörda. Åtgärder har varit bland annat ändrade scheman, upprättande av handlingsplan och kontakt med bedömningskansliet för att få en ny bedömning. Dessutom har 2 klagomål gällt bemötande och 1 har handlat om brist på kunskap om hur hjälpmedel ska användas. Vad gäller bemötande har berörda medarbetare förändrat arbetsätt efter samtal med enhetschefen. Utbildning i hur hjälpmedlen ska användas anordnades för berörd arbetsgrupp.

Socialpsykiatri

Inom boende och boendestöd har 3 klagomål gällt arbetets tidsplanering. Samtliga som lämnat klagomål har fått förklarat hur arbetsplaneringen ser ut. Enheten för träff och sysselsättning har mottagit 5 klagomål. Klagomålen har gällt att lokaler inte har varit tillgängliga, att studiecirkelarna blivit biståndsbedömda så att de över 65 år inte längre får delta, nedläggningen av Farsta hunddagis, maten inte räcker till på Edö servicehus samt brister i bemötande. Samtliga klagomål har löst i dialog med berörda. Vad gäller klagomålet på stängningen av hunddagis så anordnades en gemensam krishanteringsdag på Farsta gård och uppföljningssamtal genomfördes med deltagarna.

Stadsmiljö

Det har totalt inkommit 49 klagomål och synpunkter inom området stadsmiljö. Det största antalet rör nedskräpning och underhåll av utemiljön i parker och på torg. Dessutom är ett stort antal synpunkter på att det bör röjas eller fällas träd. Enstaka klagomål rör parkerade bilar, lösspringande hundar med mera.

Individ- och familj

Individ och familjeomsorgen har mottagit 16 klagomål. Samtliga gäller bemötande. Klagomålen har behandlats med berörda handläggare och klienter.

Övrigt

Särskilda redovisningar

Feriearbete för ungdomar

Stadsdelsnämnden erhöll i 2008 års budget 600 000 kr för att anordna sommarjobb till ungdomar. 331 ungdomar ansökte om sommarjobb och av dem fick 60 ungdomar tre veckors arbete vid arbetsplatser inom stadsdelsförvaltningen. Cirka hälften av ungdomarna som fick sommarjobb prioriterades utifrån särskilda behov.

Sommarkoloni

332 barn har åkt på kollo. 390 ansökningar lämnades in och alla barn kunde erbjudas plats. I genomsnitt var barnen 11,8 dagar på kollo.

I samarbete med Farsta fritidsgård samt Fagersjö, Västboda, Farsta strand, Gubbängen och Hökarängens fritidsgårdar har besökarna i deras verksamheter erbjudits att delta i ett veckoläger i Säffle. 23 ungdomar deltog i detta läger. Ledare på lägret var ordinarie personal i fritidsgårdsverksamheten. Hökarängens fritidsgård har erbjudit 15 flickor att delta i ett ridkollo i Delsbo. Lägerkostnaden för ungdomarna har betalats enligt kollotaxan. Förvaltningen har också i samarbete med fritidsklubbarna i Farsta genomfört två dagkollon under två veckor efter skolavslutningen med mellan 30 och 40 barn per dagkollo och dag. Ett har genomförts vid Kvarnsjön i Huddinge, ett vid Ågesta. Ledare för dagkolloverksamheterna var ordinarie personal i fritidsklubbarna.

Badbussen erbjöds alla barn och ungdomar år 4-9 i Farsta under veckorna 26 och 27. Bussarna hämtade barnen i stadsdelens bostadsområden och körde till Gålö havsbad alternativt Flatenbadet. Med på resorna fanns fritidsledare som ansvarade för barnen och de aktiviteter som bedrevs under dagarna. Ca 50 barn per vecka deltog.

Hemlöshet

Samarbetet med hotellhem i Farsta har fortsatt att utvecklas under året, samarbetet rör både hotellhems ordinarie boendeformer och specialboenden samt projekt. Projektet Första steget ska erbjuda akut hemlösa ett första steg mot ordnade boendeförhållanden. Dagverksamheten Portens verksamhet är ett försök att få kontakt med och motivera hemlösa missbrukare att påbörja stöd och behandlingsinsatser. Samarbete finns med kyrkan för att erbjuda stöd och hjälp för att bryta människors hemlöshet.

Upphandling och konkurrensutsättning

Arbetet med upphandling och konkurrensutsättning har följt aktivitetsplanen. En hemtjänstenhet, Hökarängens personalkooperativ, har avknoppat och Ångsö VOB har övertagits av Attendo Care.

I upphandlingen av fritidverksamheten Tuben inkom inga anbud och upphandlingen avbröts.

Två gruppboenden inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning har upphandlats. En enhet inom social-psykiatri; Linberga gruppboende, gick till Carema orkidéen. När det gäller Sköndals gruppboende vann ett avknoppningsanbud och personalen kommer att driva Sköndals gruppboende från och med den mars 2009.

Upphandlingen av kostproduktionen på Farsta sjukhem avbröts på grund av att inkomna anbud inte hade konkurrenskraftiga priser. En förnyad upphandling genomförs under våren 2009.

Ej verkställda beslut och domar

Äldreomsorgen har 11 ej verkställda beslut från 2008. Samtliga icke verkställda beslut gäller permanent bostad. Skälen till dröjsmålen är att plats inte kunnat erbjudas på önskat boende, att den enskilde har tackat nej till erbjuden plats samt att rapport gällde avslut.

Avdelningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning hade under 2008 sexton beslut som inte verkställts inom tre månader. Femton av dessa rör tillsättande av kontaktperson enligt Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade(LSS). Svårigheter har funnits såväl i rekryteringsarbetet som matchningsprocessen. Det beror i sin tur på brister i organisation och kompetens när det gäller rekryteringsarbetet samt att det i några fall rört sig om ytterst svårtillgodosedda önskemål och behov hos ett antal brukare.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har sänkts något under året och visar 9,1 % för helåret 2008, en minskning sedan 2007 med 0,6 procentenheter. 2008 års mål med en sjukfrånvaro på 7,9 % uppnåddes inte, vilket analysen i tertialrapport 2 också pekade på. Förvaltningen har dock arbetat fokuserat och med olika insatser under året för att sänka sjukfrånvaron både utifrån ett hälsofrämjande perspektiv i syfte att bevara och stärka hälsan hos våra medarbetare samt utifrån ett rehabiliteringsperspektiv i syfte att få anställda med sjukfrånvaro åter i arbete.

Enhetscheferna har arbetat aktivt med rehabilitering av medarbetare med långtidssjukfrånvaro samt med medarbetare som har flera korta sjukdomsfall. Arbetet har skett i enlighet med stadens rehabiliteringsprocess och i nära samarbete med personalavdelningen, försäkringskassans samordnare och företagshälsovården. Projektet "Hälsosamma arbetsplatsen" genomfördes i fritidsverksamheten samt i delar av förskoleverksamheten och resulterade där i lägre sjuktal. Projektet "Friska medarbetare i Farsta - Rehabilitering i världsklass" som omfattar alla verksamheter, dock med prioritering av äldreomsorgen, startade upp i december 2008 och förväntas ge tydliga resultat under kommande år. Målet för 2009 är en sjukfrånvaro på 6,5 %.

Diskrimineringärenden

Ingen anmälan av diskrimineringsärende är gjord.

Jämställdhets- och mångfaldsplan

Vård-och omsorgsarbete är av tradition kvinnodominerat vilket också tydlig avspeglas i stadsdelens personalsammansättning och vi kan konstatera att just dessa yrkesgrupper har en större andel kvinnor anställda jämfört med förvaltningen totalt. För att få genomslag behöver andelen män i nämnda yrken ökas radikalt, det är dock väldigt få män som söker sig till dessa områden och särskilt gäller det förskola. Den genomförda löneanalysen visar inte på några osakliga löneskillnader. Jämställdhet och mångfald främjas bland annat genom den policy mot kränkande behandling som förvaltningen antog under året som även innefattar diskrimineringsgrunderna ålder och könsöverskridande - identitet eller uttryck.

Övertalighet

Stadsdelen har haft sju anställda som konstaterats övertaliga och anmälts till omställningsenheten. En av dessa valde omplacering i staden och erhöll ny anställning i annan förvaltning, övriga sex personer valde frivilliglösning. Utöver detta har förvaltningen ansökt om och fått beviljat fyra avgångspensioner i samband med övertalighet.

Vårdnadsbidrag

73 ansökningar om vårdnadsbidrag har inkommit. 60 av dessa ansökningar har handlagts och beviljats sedan den 1 juli. Tre ärenden har avslagits på grund av att föräldradagarna inte har tagits ut. Ett av dessa ärenden har överklagats till länsrätten. Tio ansökningar har inte beslutats då handläggarna avvaktar kompletterande upplysningar.

E-tjänstprogrammet

Förvaltningen arbetar för att införa de e-tjänster som Stockholms stad har eller kommer att införa för att söka barnomsorg, äldreomsorg, alkoholtillstånd med mera. De olika e-tjänster som har börjat införas för ge bättre service till medborgarna kräver nya arbetsrutiner och fortbildning.

Kommunfullmäktiges uppdrag till nämnderna

Kommunfullmäktiges uppdrag till nämnderna som beslutats under pågående verksamhetsår redovisas i särskild bilaga.

Bilagor

- Bil 1 SLK blanketter
- Bil 2 SLK blanketter
- Bil 3 Nyckeltal
- Bil 4 KFs särskilda uppdrag
- Bil 5 Farstafakta 2008